

Naročnina listu: Celo leto 80 din., pol leta 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din.
Izven Jugoslavije: Celo leto 140 din. Inse-
rati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru;
pri večkratnem inseriranju primeren popust.
Upravništvo sprejema naročnino, inserate
in reklamacije.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek.
Uredništvo in upravništvo je v Mariboru,
Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se more
govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure.
Rokopisi se ne vračajo.
Nezaprite reklamacije so poštnine proste.
Telefon interurban št. 113.

Tvoj je vstajenja dan!

Vsak človek ima svojo usodo. Stari Grki in Rimljani so si usodo (fatum) predstavljali kot izrek, kot določitev nekih tajnih večnih sil, kateri mora s slepo nujnostjo slediti vsak zemljan, kateri ne more uleteti, katere tudi ne more spremeniti. Mi kristjani vemo, da fatum po zamislu starih Grkov ne eksistira. Mi verujemo v božjo previdnost, ki vse določuje in uravnava. Mi verujemo, da Bog vlada svet, da on vodi in obrača vse na dobro. In vendar so v življenju poedinih ljudi gotove stvarci in razmere, gotovi pripetljaji in udarci, ki ga zadevajo mimo in proti njegovi volji, katere mora naprosto sprejeti kot izvršena dejstva. V tem slučaju pravi ljudstvo, da je človeku tako usojeno.

Ne samo poedinci, tudi narodi imajo svojo usodo. Znani ateistični nemški filozof Nietzsche je usodo narodov splošno opredelil s tega vidika: Herrenvölker in Herdenvölker. Nemci in vobče Germani so gospodski narodi, drugi, zlasti slovanski narodi pa so samo čreda, nad kojo komandira gospodski narod. Ta teorija, ki degradira človeško dostojanstvo in zanika enakopravnost ljudi, ter je služila kot opravičilo nemškega imperijalizma, je v svetovni vojni s totalnim porazom nemškega naroda doživela popolni poraz. Usoda se ne da vnaprej določiti takole: Eden ali nekaj narodov bo gospodarilo, drugi pa se morajo zadovoljiti z ulogo črede, ki je samo sredstvo v rokah svojega gospodarja.

Kljub temu pa zgodovina izpričuje žalostno dejstvo, da gotovi narodi vsled razmer, v katerih živijo, ne morejo postati gospodari lastne usode, marveč so obsojeni na to, da se morajo boriti za ohranitev svoje zemlje in svoje narodnosti. Ne morejo pa priti do tega, da bi svoje duševne, moralne in fizične lastnosti razvili do one višine, da bi se mogli uveljaviti in odločevati v krogu drugih narodov.

Med te narode spada tudi naš slovenski narod. Njegova usoda se da kratko in precizno opredeliti takole: narod-trpin. Tako jo opredeljuje Sim. Gregorčič v znani svoji pesmi »V pepelnih noči«. Pred njegovim duhom se to noč v božjem hramu sredi poljan pojavljajo silna krдела. Pojavljajo se v bagru in svilni, posuti z biseri, pojavlja se zemlje slast, bogastvo in čast. Toda vse brez izjeme jih pesnik to noč s pepelom zapiše med mrlične. Nazadnje se v božji hram vsipljejo nove trume, na katerih ni ne srebra ne zlata, na licih otožnih se pozna le sled solza in ran. Pesnik spozna trpinov trop — to je naš narod. Ali ga naj tudi s pepelom zaznamuje za smrt? Ne! Pesnik odloži pepel ter vzklikne:

»Pepelni dan ni dan več tvoj,
Tvoj je — vstajenja dan!«

Ko so se ob koncu svetovne vojne odprli grobovi, iz katerih so vstale pravice teptanih narodov, je z njimi vstal tudi naš narod. Zahotelo se mu je svobode, življenja in dela. Da bi si to troje zagiral, se je pridružil hrvatskemu in srbskemu narodu, da ustanovi nacionalno državo, v kateri bo gospodar svoje usode.

Da naš narod odločitve o svoji usodi v novi nacionalni državi ni hotel dati iz svojih rok, dokazuje pogodba, sklenjena na prvi polovici meseca novembra 1918 v švicarskem mestu Ženeva med zastopniki srbskega, hrvatskega in slovenskega naroda. Ta pogodba, ki jo je v imenu srbskega naroda podpisal Nikola Pašić, v imenu slovenskega naroda dr. Korošec in v imenu hrvatskega naroda dr. Trumbić, določa, da slovenski narod v polnem obsegu ohrani svojo avtonomijo, vse avtonomne ustanove in naprave, svojo avtonomno vladno. Le 4 ministrstva bi naj bila skupna Srbom, Hrvatim in Slovenem, namreč ministrsko predsedstvo, ministrstvo zunanjih zadev, ministrstvo vojske in finančno ministrstvo za te skupne državne posle, vsa druga ministrstva, odnoso vlade naj ostanejo porazdeljene in ohranjene poedinim zemljam: Srbiji, Hrvatski in Sloveniji.

Naša država, še predno je bila ustanovljena, je bila zamišljena kot zveza pokrajin, ki so organizirane na temelju popolne avtonomije. Zakaj Srbi te pogodbe niso držali? Ko je poslanec dr. Hohnjec v svojem govoru v narodni skupščini mesca maja 1923 zahteval reorganizacijo naše države v smislu popolne avtonomije ter se v to svrhu skliceval na ženevsko pogodbo in očital Pašiču, da je to pogodbo brezvestno prekršil, je Pašić odgovoril, da je ženevsko pogodbo podpisal, ker je to zahteval takratni predsednik francoske republike Poincaré, da pa že takrat ni mislil te pogodbe držati.

In v istini Pašić s svojo velešrbsko kompanijo ženevske pogodbe ni držal. S kršenjem obljube, dane Hrvatim in Slovenem pred ujedinjenjem s Srbi v sedanjo državo, in s prevaro je država dobila svojo sedanjo organizacijsko obliko. To obliko so Hrvati in Slovenci vedno odklanjali, ker jih centralizem obsoja v ono vlogo, ki so jo imeli v prejšnji avstro-ogrski državi, da so narodi druge vrste, ki niso gospodarji svoje usode.

Da je to stanje nenormalno in nezdravo, dokazujejo permanentne vladne krize. Za naše vlade od sprejetja vidovdanske ustave velja pesnikova beseda: »Na zemlji stalna samo menja jest.« Kriza vlade je pri nas stalna. Pašić je vladal v naši državi tako, kakor živi siromak: od danes do jutri. On pa je tako trdovraten, da hoče imeti pred seboj še celo vrsto takih »jutri«. Noče zapustiti sedeža ministrskega predsednika, čeprav uvideva ali bi vsaj moral uvideti, da je njegova vlada državi v nesrečo in sramoto.

V nesrečo in sramoto našega naroda moramo za-
beležiti, da se v njegovih vrstah še vedno nahajajo ljud-

je, ki podpirajo velesrbski režim, vlado nasilnosti in korupcije, ki peha narod v smrt. To so slovenski demokratje, pristaši Velesrbina Pribečevića, vernega oprode velesrbskega patriarha Pašića. Ti ljudje, izdajice svojega naroda, so glasovali za vidovdansko ustavo, ki pomenja grob za slovensko samoupravo in samovlado. Ti ljudje storijo vse, kar morejo, da preprečijo vstajenje naroda iz centralističnih okov. Grob zraven Kalvarije so farizeji dali zastražiti z varuhi in kamen zapečatiti, da bi preprečili Gospodovo vstajenje. Naši jugoslovenski farizeji nastopajo kot fanatični stražarji centralizma ter se trudijo na vse načine, da bi kamen nad grobom slovenske avtonomije ostal zapečaten za vse čase.

Mi pa imamo upanje, da bo naš narod strl okove centralizma in nadvlade. Naša stranka zbira okoli sebe vse odporne in osvobodilne sile našega naroda ter ga vodi v borbo za vstajenje in življenje. To borbo je naša stranka započela takoj, ko so se v Beogradu pojavile centralizatorske in velesrbske tendence. Iskala je tudi vedno zaveznike v boju zoper hegemonijo in korupcijo. Obžalovati je, da se ji nobena druga slovenska stranka ni hotela pridružiti, ker ni imela poguma, da bi z njo dvignila kvišku zastavo slovenske avtonomije. Nasprotno. Slovenska demokratska in Samostojna kmetijska stranka sta soustvarili in s svojimi glasovi omogočili centralistično ustavo, slovenski socialni demokratje pa so kot centralisti s ciničnim nasmehom stali ob strani. Tako so lastni sinovi izdali svojo slovensko domovino in njene pravice.

Zaupajoč v končno zmago pravice, je Slovenska ljudska stranka nadaljevala svojo borbo zoper velesrbske centralizatorje in njihove slovenske hlapce. Koliko je morala v tem boju od slovenskih liberalnih breznačajnežev v gospodskem in kmetskem oblačilu pretrpeti, koliko zasmehovanja, laži in obrekovanja prenesti, to je znano po slovenskem svetu. V tem oziru je zgodovina naše stranke verna slika zgodovine našega naroda.

O našem narodu se zatrjuje, da je njega pot skozi življenje podobna poti na Kalvarijo. Po našem krščanskem prepričanju mora življenje vsakega kristjana biti hoja za Gospodom. Gospoda pa je pot peljala na križ na Golgoti in v grob poleg Kalvarije, odtod pa v vstajenje in življenje. Za naš majhen, s težavami obdan, v težke boje zapleteni narod je v tem velika uteha. Naj še toliko triumfirajo naši centralizatorji, naj še kujejo take naklepe, naj njihova hudobija izmišljuje še take laži, naj korupcija uganja še take orgije, pravica bo naposled zmagala. Pravo naroda se da zagrebsti in zakopati samo začasno, v pravem trenutku vznikne zopet iz groba. To je tudi bodočnost našega naroda, kakor je v viziji v pepelnih noči vzkliknil naš pesnik: »Tvoj je vstajenja dan!«

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy.
Prevedel Paulus.

»Mislim, da pojdiva k gospe materi —. Papirje pa le dajte v varstvo temu svojemu najnedolžnejšemu angelu! Toda ne pozabite, da je vaš prijatelj Percy Blake-ney blizu in da vam bo rad pomagal, če bi morebiti vaš angel padel z nebes precej trdo na nezanesljivo, golju-fivo zemljo —.«

II.

LJUBOSUMNOST.

Ko se je tisti večer vračal Blakeney v svoje stanovanje, je nenadoma začutil, da se je nežna, boječa roka dotaknila njegovega rokava.

Ana je stala poleg njega, Pavlova sorodnica.

Njen blede, otožni obrazek je plašno in proseče zrl iz temne kapuce gori k orjaškemu Angležu.

»Gospod«, je začela plaho, »oprostite, ali bi — ali bi smela pet minut govoriti z vami, — samo pet minut!«

Prijazno, dobrotno se je nasmehnil Percy drobni, slabotni postavici. Trdi, resnobni izraz je izginil z njegovega lica pri pogledu na pohabljen, grbasto revico. Žalost je govorila iz njenih velikih, skoraj vročinsko se bleščečih oči, njene tesno stisnjene ustnice je obdajala grenka bolest.

»Veselilo me bo, če vam morem pomagati«, je dejal nežno. »Ampak — tale ulica ni varna za tajne pogovore. Poiščiva rajši drug prostor!«

Obrnila sta se k luksenburškim vrtovom in nato proti reki Seini.

»Bolje da ne sedeva. Govoriva kolikor mogoče brez-brižno! Utegnili bi naju opazovati. Tudi kapuco si rajši snemite!«

Počasi sta stopala ob bregu Seine.

»Hoteli ste govoriti z menoj o Pavlu Déroulède«, je začel, ko je videl, da dekle krčevito išče, kako bi začela. »Moj prijatelj je, saj veste!«

»Da, vem. In zato sem vas hotela nekaj vprašati.«

»Kaj pa?«

»Kdo je Julietta Marny in zakaj se je vsilila v Pavlovo hišo?«

»Se je vsilila?«

»Da! — Pri oknu sem bila in videla sem ves prizor —. Nekaj tednov je temu, da se je zgodilo. Tistikrat nisem razumela. Sedaj pa vem, da je takrat vedoma in premišljeno igrala hudobno, ogabno igro.

Prišla je po ulici. Ženske so stale naokoli, grde, umazane, pijane od žganja. Deževalo je in ulica je bila blatna. In tedaj je izzivalno zahtevala, naj se ji izognejo. Ni ji bilo, da bi stopila v blato, to je res. Pa iz-zivati ji ni bilo treba. Prostora je bilo dovolj na ulici, šla bi bila lahko drugod in se izognila odurnim, raz-dražljivim ženskam. —

Pa izzivala je, samovoljno in nalašč in prav pred hišo Déroulédovo. Napadle so jo, seveda. Strgati so ji hotele obleko, snažno in čedno oblečeni plemkinji. — Klicala je na pomoč, saj je dobro vedela, da jo bo vi-teški Pavel prišel rešiti.«

Vsa se je razvnela Ana, naglo je govorila; plahost jo je minila.

Blakeney jo je miril. Ni bilo varno, da je kdo pre-glasno govoril ob taki pozni uri na samotni ulici.

»No — in sedaj?« je vprašal, ko je dekle umolknilo, kakor bi je bilo sram njene razburjenosti.

»Sedaj pa sloni v hiši, dan na dan, teden za ted-nom —. Zakaj ne odide? Ni si varna življenja v Fran-ciji, celo pa že ne tu v Parizu. Marnyji so najzagrizenej-ši aristi na Francoskem, pa tudi najhuje osovraženi.

Pavel ji je že parkrat svetoval, naj odide na Angleško. Pa ne gre —. Zakaj ne?«

»Najbrž ker —.«

»Mislite, ker ljubi Pavla? Strastno je govorila. »Ne ne —! Ne ljubi ga, vsaj —. O včasih —, ne vem —. Njene oči se zabliske, kadar pride Pavel odkod, in nemirna je, če ga ni. Skrbno se oblači in dolgo se ogleduje v zrcalu, če ga pričakujemo domov na obed —. Če ga ljubi, po-tem ta ljubezen ne bo sreča zanj —!«

»Zakaj mislite da ne?«

»Ne vem. Slutnje?«

»Pa ne nezmotljive, se bojim. Vsaj v tem slučaju ne.«

»Zakaj ne?«

»Zato ker vas slepi vaša lastna ljubezen do Pav-la —! Oprostite, gospodična Ana! Bojim se, da sem vas ranil. Pa pomagati vam hočem. Zato sem rajši odkrito-srčen.«

»In jaz bi vas rada prosila pomoči!«

»Zapovedujte, prosim!«

»Pavlov prijatelj ste —. Povejte mu, prepričajte ga, da je ta ženska trajna nevarnost zanj in za njegovo živ-ljenje, — dokler je v njegovi hiši!«

»Ne bo mi verjel.«

»O, zakaj ne? Saj ste njegov prijatelj!«

»Zato ne, ker jo ljubi —.«

Mučen molk je zavladal.

Percyju se je smililo ubogo, pohabljen dekle. Iz-kušen mož je bil, globoko je videl ubožici v dušo in bral tam skrivnost njenega srca, da ljubi Pavla, da je ljubo-sumna na Julietto, — pa vedel je tudi, da je Pavel zanj iz-gubljen, da ljubi Julietto.

Tudi njemu se je zdela Julietta Marny sumljiva, čeprav jo je videl danes prvič. Toda vedel je, da ljubi Pavel slepo, da bi je nobena sila, da bi mu je niti izdajstvo ne iztrgalo iz srca. Le gola, neprikrita resnica

Politični položaj.

Srbski radikal o vladni krizi. Radikalni poslanec N. Petrovič, ki ostro nastopa proti Pašiću in Pribičeviću ter je v verifikacijskem odboru dosledno glasoval z opozicijo, je napisal značilen članek o vladni krizi v beograjskem dnevniku »Politika.« V tem članku razlaga, kako se more sedanja kriza pravilno rešiti ter povdarja najprej, da mora biti naša država demokratična ter se mora zelo varovati metod, ki morajo biti sploh zelo redke v parlamentarno vladanih državah. Glede tega piše takole: Čeprav se je kralj v predvojni Srbiji čestokrat posluževal pravice razpustiti parlament in čeprav se prakticira to tudi danes, je treba enkrat reči, da se mora ta navada opustiti. Kajti ta praksa dokazuje, da vlada pri nas čisto nedemokratično naziranje, da ni sporov kriva vlada, ampak da je kriv parlament, kakor da vlada ni organ kralja in parlamenta, marveč je parlament orodje vladel. Zaradi tega se meče krivda pri nas vedno na parlament, to se pravi, dejansko na ljudstvo, katero predstavlja. Toda ali more biti ljudstvo krivo, ali more biti kriv monarh? Monarh more biti kriv samo v slučaju, ako prekorači ali zlorablja svoja ustavna prava. Ljudstvo pa sploh nikdar ne more biti krivo, kajti tudi v slučaju, ako se odslovi parlament, se ne odslovi zaradi tega, ker je česa kriv, ampak zaradi tega, ker se je jasno uvidelo, da zaradi izpremenjenega razpoloženja ljudstva, ljudstva več ne predstavlja ali da ne more stvoriti sposobne vlade. Vlade pa morejo biti krive in odgovorne, in se zaradi tega odslavlajo, da se zamenjajo z vladami, ki odgovarjajo volji parlamenta in uživajo njegovo zaupanje. Kako je pa sedaj pri nas? Pri nas je bila cela skupina poslancev, ki se je vzdrževala iz izvestnih razlogov dela v parlamentu. Po enem letu abstinence pa je ta skupina uvidela, da tem potom ne more ničesar doseči in je stopila v parlament. V okrnjenem parlamentu je imela vlada večino, sedaj ko je prenehala abstinence, je pa nima več. Ker pa vlada noče oblasti izpustiti iz rok, poskuša zapreti tem poslancem vhod v parlament. In zdaj se zgodi, kar je v vsaki drugi državi popolnoma nemogoče. Vlada niti ne počaka, da bi mogli ti poslanci začeti vršiti svoje posle kot ljudski zastopniki, ampak poda demisijo. Nastane kriza, toda ta kriza se ne rešuje v soglasju z novo stvarjeno situacijo v parlamentu, ampak stori se vlada izven parlamenta, ki si stavi za nalogo, da za vsako ceno te poslance zadrži, da ne bi stopili v parlament, in v slučaju, da se ji to posreči, parlament razpusti. Zaradi tega se nahajamo v težki krizi. Narodne skupščine ne more nihče odgoditi, kakor ona sama. Kljub temu pa ne dela že skoro dva tedna, samo zaradi tega, ker se vlada ne more pojaviti prednjo, ker je stvorjena izven parlamenta in zaradi njegove nove strankarske razvrstitve ne uživa več njegovega zaupanja. In zdaj vlada uporablja vse svoje sile, da monarha prepriča, da mora njo ohraniti na oblasti, parlament pa, v katerem vlada nima več večine, poslati domov. Tako se ponavlja naša stara nedemokratična praksa, da je vedno kriv parlament, a ne vlada — praksa, ki ima tem slabše posledice za državo, ker vlači monarha v boj s strankami in ljudstvom, kar se ne bi smelo nikdar zgoditi. Ne, po tej poti se kriza ne da rešiti! Preden se razpišejo nove volitve, se mora dati parlamentu možnost, da v soglasju z novonastalo situacijo stori tako strankarsko kombinacijo, ki bo na podlagi parlamentarnega delovnega programa sestavila novo vlado. Ako se pa, ne da bi se preje poizkusila ta pot, izvrše nove volitve, se bo kriza v novem parlamentu pojavila v še bolj ostri obliki. Današnja krizo je treba rešiti na demokratiški in parlamentarni način, to je, da se pošlje domov vlada, ki v parlamentu nima večine in pred njim beži, parlamentu pa je treba naložiti dolžnost, da na podlagi sporazuma strank za skupno delovno bazo stori novo vlado, ki bo uživala njegovo zaupanje. Šele tedaj, ako bi se to ne posrečilo, bi kralj imel dolžnost in pravico obdržati vlado, četudi nima zaupanja parlamenta, da parlament razpusti in apelira na ljudstvo. — Ob zaključku svojega članka opozarja poslanec Petrovič, da je vsaka druga pot neparlamentarna in nedemokratična in da bo državo zavlekla v nove težke krize.

Razkrinkani vladni falzifikati. Kakor nekdanj v carski Rusiji in Avstriji tako se tudi pri nas pod Pašićevim režimom v vladnih pisarnah ponorejajo razne listine, da bi služile kot obdolžitve in orožje proti nasprotnikom režima. O tem pišejo beograjske »Novosti«. Že večkrat smo dokazali, kako se režim, ki je v škripkih, skuša rešiti s falsificiranjem dokumentov in intervjuov. Znan je poskus Pašića, da s pobotnico o nekem denarju iz Rusije pritisne Radiča. Vendar Pašić ni imel dovolj poguma, da objavi ta dokument, na temelju katerega namerava obrniti krizo sebi v korist. Trdimo, da je pobotnica falsificirana na Dunaju in so vsi faktorji konstatirali ta falsifikat. Po naših informacijah je falsifikat popolnoma ordinaren in meče najslabšo luč na moralo gospoda Pašića, ki se ne sramuje, da tudi pri najvišjih faktorjih operira s takimi falsifikati. Zahtevali smo, da se dokumenti publicirajo in da se na strokovnjaški način preiščejo. Po najnovejših, popolnoma zanesljivih informacijah smo v stanju, da obvestimo javnost, v čem sestoji najnovejša afera z intervjuom Radiča v »Nezavisni Makedoniji«. Ta intervju, ki ga vlada skuša izkoristiti do skrajnosti, je sfabriciran z namenom in po naročilu Pašića. V Beogradu obstoji poseben oddelek informativno vohunškega značaja, zdi se, kot oddelek zunanjega ministristva, kjer se fabricirajo lažnjivi dokumenti. Tu je sfabriciran s pomočjo nekega Bolgara ta dokument za nagrado 200 tisoč dinarjev. Nato je bil poslan v Sofijo, kjer je specijalno tiskana ta številka »Nezavisne Makedonije«, katera z ozirom na prepoved od začetka tega meseca sploh ne izhaja več. To so pravi podatki, do katerih smo prišli, vendar pričakujemo še novih podatkov, katere bomo objavili. Sedaj konstatiramo, da je cela afera režimovca Pašića vzela večji razmah, da ima večji značaj, tako, da se preko te afere ne bo moglo iti. Kdorkoli dobi novo vlado, bo primoran, da objavi te dokumente, da se razčisti, da je ali na eni strani izdajstvo ali nemorala na drugi strani. Skoro, da stojimo pred novo Friedjungovo afero, s katero se je reševala Avstrija.

Naš kralj še ne bo posetil Rima. Povodom pisanja inozemskih listov, da bo naš kraljevski par posetil italijanskega kralja v začetku maja, objavljajo beograjske »Novosti«, da je vest neistinita. Poset se bo vršil šele v septembru ali celo kasneje, ker dosedaj trgovska pogodba z Italijo še ni zaključena. Koncem junija bo kralj obiskal francoskega predsednika Milleranda.

Italijansko prodiranje v državo SHS. Nastopanje Italije proti naši državi je čimdalje bolj imperativno.

Zlasti zadnje zahteve Italijanov so izzvale v Beogradu veliko razburjenje in od vseh strani padajo hudi očitki na Ninčiča, ki celo zunanjo politiko vodi po smeri svojega značaja, čigar glavno obilježje je strahopetnost, in nemoralnost. Med glavnimi zahtevami Italijanov je zveza Zadra s Kninom potom železnice. Na ta način bi postal Zader za Italijo oporišče, iz katerega bi mirnim potom prodirala v notranjost naše države ter jo končno ekonomsko zasušila. To zahtevo je naša vlada takoj odbila, toda, Italijani vztrajajo pri njej. Italija nam stavi tudi razne druge ponudbe, kakor zgraditev želez. proge skozi Šumadijo in zgraditev Jadranske železnice. Za poslednji načrt bi se osnoval v Italiji poseben konzorcij, ki bi zgrajeno progo eksploatiral za dobo 50 let, nakar bi proga prešla v last države. Beograjski vladni krogi so najodločnejše tudi proti temu načrtu, veliko bo jazen pa vzbuja druga mamljiva ponudba, namreč večmilijardno posojilo v Italiji. Italijanski poslanik v Beogradu, Brodero, se trudi, da bi pripravil na obeh straneh teren za zaključek posojila v višini 6 milijard lir. Posojilo bi bilo Italiji silno dobrodošlo, ker bi ji končno zagotovilo neomejen vpliv v državi SHS.

Glede razpusta Kulturbunda sta pri Pribičeviću kot ministru prosvete intervenirala glavni tajnik in poslanec dr. Krafft in tajnik dr. Pertz. Pribičević je odgovoril, da je razpust gotova stvar, na vprašanje, zakaj je Kulturbund lahko poprej obstojal, sedaj pa kar naenkrat ne več, je pa razlagal, da je bilo dovoljenje za to organizacijo vladna dobrotla. Kar pa vlada iz dobrote nakloni, to lahko tudi zopet odvzame. To se je tudi zgodilo, ko so nemški poslanci s svojim nastopanjem pokažali, da Nemci te dobrote niso več vredni. — To ministru razlaganje pač ne najde primere v nobeni kulturni državi ter dokazuje, da Pašić-Pribičevićev režim vse deli in jemlje z ozirom na svoje strankarske interese.

Angleški konzul v Črni gori. Angleška vlada je naznanila spodnji zbornici, da je imenovala gosp. Parra za angleškega konzula v Črni gori. To imenovanje da je bilo potrebno, ker je doživel nedavno angleški državljani Milne na jugoslovanskem ozemlju precej neprimlik, zaradi česar se je jugoslovanska vlada že tudi opravičila. Mac Donald je izjavil, da bo angleška vlada skrbela, da angleški potniki ne bodo brez vzroka in potrebe nadlegovani.

Naši dolgovi v Ameriki. Jugoslovanska komisija za ureditev državnega dolga kraljevine SHS Ameriki je ameriški vladi sporočila, da zaenkrat kraljevina SHS svojih obveznosti ne more poravnati. Z ozirom na to izjavo je državni tajnik za finance Mellon dal sporočiti jugoslovanski komisiji pred njenim odhodom, da obžaljuje, da se je ureditev dolgov Jugoslavije Ameriki odgodila. Ameriška komisija pričakuje čimprej novih predlogov od strani Jugoslavije.

Nikola Pašić v preteklosti. Eden od osnoviteljev srbske radikalne stranke in član njenega prvega glavnega odbora Raša Milošević je nedavno izdal svoje politične spomine v knjigi »Timočka buna (upor) 1883 godine«. Ta upor je bil proti kralju Milanu Obrenoviću in Raša Milošević je bil s svojim tovarišem Pero Todorovičem zaprt, obsojen na smrt in pomiloščen, Pašić je pa utekel ter se leta 1889 vrnil po amnestiji. S preteklostjo Nikole Pašića smo se že enkrat bavili, pogledimo pa še enkrat, kaj pravi spominska knjiga njegovega nekdanjega tovariša Miloševića in drugi viri: 1. Pašić beži iz Srbije 25. oktobra 1883, a pred begom niti ne črne besedice o tem svojim tovarišem. On izdaja in vara svoje najintimnejše prijatelje in tovariše v boju, zapušča jih brez besede odgovornosti usode. 2. Nikola Pašić prosi za posredovanje tujih poslanikov ne za narod, ampak za to, da reši svojo glavo. Ko se ne občuti več varnega, pa beži ter prepušča narod nasilju in streljanju. 3. Pašić se hvali leta 1907, ko že davno ni bilo pri življenju nobenega Obrenovića, da je dvignil timočki upor ter obtožuje svoje tovariše kot bojazljivce. Pobegnil je pa iz Srbije, ko je bil upor že zadušen in ko se je zbal za svojo glavo. 4. Pašić leta 1885 iz varnega mesta (Bolgarije) poziva svoj narod na oboroženi upor s sablažo itd., danes mu je pa vsako nezadovoljstvo z režimom zelo protidržavno. 5. Pašić izda leta 1899 svoje najboljšie tovariše radi atentata na kralja Milana ter jih obtožuje, da so antidinastični, samo, da reši svojo glavo. — Iz te preteklosti se da razumeti današnja Pašićeva politika in pa tudi to, da imajo pri njem glavno besedo Lazica Marković, Velizar Janković, Janjić, Kojić in še drugi tem podobni.

Novi listi. Po razčiščenju položaja v Demokratskem klubu je prišlo tudi do popolnega razcepa v stranki in sedaj so se tudi listi razdelili eni za Davidovića, drugi pa za Pribičevića. Po Davidoviću so se orientirali tudi mnogi prečanski demokratiški listi. Tako na primer »Nova Doba«, »Primorski List« in drugi. Tudi v Osičku so demokrati osnovali nov svoj list »Demokrat« ker je »Jug« ostal v službi Pribičevića. Radikali so osrečili Bosno in Hercegovino z listom »Hercegovina«, ki izhaja v Mostarju, v Šibeniku so pa začeli izdajati »Državo«. Hrvatski klub v Splitu je začel izdajati svoj list »Hrvatsko riječ«, pod uredništvom Kerubina Šegovića.

Malo pojasnila k delu demokratskih uskokov.

Odkar je Pribičević s svojim repkom »možbesedo« Reisnerjem iz sovraštva do Slovencev in Hrvatov in gnan od nepremagljivega poželenja po časti in oblasti zapustil Davidovičev tabor, je »Jutro« s »Slov. Naro-

je mogla obvarovati ubožico poznejšega bridkega razočaranja.

»Mislite, da jo ljubi?« je šepnila Anica po dolgem času.

»Prepričan sem.«

»In ona —?«

»Ne vem. Ženske imajo za take reči bistrejše oči. Rajši bi se zanesel na vas.«

»In jaz vam pravim, da ga ne ljubi, da je hinavka, da misli na izdajstvo.«

»Torej pa ne pomaga drugo ko da počakamo in opazujemo. Ali vam zadostuje moja beseda, da se Pavlu ne bo nič hudega zgodilo?«

»Obljubite mi, da ga bodele ločili od te ženske!«

»Tega ne morem obljubiti. Pavel je eden tistih ljudi, ki ljubijo samo enkrat v življenju, takrat pa za vedno.«

Spet je molčala. Videl je, kako so se ji stisnile ustnice, kako je grenka žalost legla na njen obraz.

»Pazite tudi vi nanj!« je dejal nežno. »Nič se mu ne more zgoditi, če ste vi njegov angel varuh!«

»Pazila bom!« je dejala mirno in odločno.

Med pogovorom sta prišla spet nazaj do Déroulédo-ve hiše.

Poslovala sta se. Otožen in zamišljen je šel Percy Blakeney proti domu.

Divja, krvava revolucija je besnela preko Pariza in Francije. Kri je dnevno rdečila guillotino, neštete so bile njene žrtve —

Pa kaj je pomenila guillotina, kaj krvava nasilnost revolucionarjev v primeri z bolešjo, ki jo je pravkar preživljalo ubogo, ljubeče srce pohabljenice revice, ki je v tistih trenutkih slutila in čutila, da je njena ljubezen — brezupna.

III.

IZDAJSTVO.

Ob tistem času je klečala Julietta Marny v svoji sobi. Hud boj je besnel v njeni duši, najhujši, ki ga pozna žensko srce.

Težka, strašna prisega jo je vezala. Prišeci je morala rajnemu očetu, da bo maščevala smrt njegovega edinega sina, smrt svojega brata na morilcu — Pavlu Dérouléde.

In danes se ji je ponudila prilika. Slišala je pogovor Pavlov s Percyjem Blakeney —

Pa kako hudo, strašno hudo je bilo, se odločiti za tak korak, — za izdajstvo!

Na eni strani dolžnost, kruto umorjeni brat, oče tugujoč za edincem in dedičem slavnega imena, prise- ga, ki se je z njo zavezala pred Bogom — na drugi pa čast in poštenje, ki ji je branilo storiti nizkotno dejanje, hvaležnost do ljudi, ki so jo sprejeli pod streho, ji rešili življenje, in — in —

Oh —, ni ni mogla, ni ga mogla izdati, izročiti pod guillotino, njega — Pavla —

Siloma si je skušala iztrgati iz spomina tisto strašno noč pred desetimi leti — štirinajst let je imela takrat —, ko so prinesli brata mrtvega domov.

Bedela je še. Čudne, težke, zadušene korake je čula na stopnicah, pohitela je k durim, — tuji možje so nesli težko breme —. In potem je prišla k njej stara Petronela, služkinja, vsa v solzah in ji je povedala strašno novico —

In nato prizor ob mrtvem truplu bratovem!

Vojvoda Marny, njen oče, invalid s polomljenimi nogami, je sedel v svojem bolniškem stolu, hladen, miren, pa strašen, maščevalen —

(Dalje prihodnjič).

dom» in njunimi trabanti polno hvale, kaj vse so ti jugoslovanski «musolinčeki» že dosegli.

Po sprejetju proračuna so se po žabje napihovali češ: mi smo odpravili kuluk, mi smo zvišali eksistenčni minimum pri osebni dohodnini in mi smo zbili hišnim poselitnikom 30 odstot. doklade na najemniški davke. Poleg tega še seveda to in ono. Res, veliki nevedneži in strašni politični slepci morajo biti oni, ki prenesejo takšno porcijo neresnice. Še večja pa je nesramnost napram bralcem, ako uredništva smejo tako grešiti proti dobremu spominu in zdravemu razumu. Delajo pač tako v trdnem prepričanju, da dobrega spomina in zdravega razuma pri njihovih bralcih ni!

Splošno znano je, da so borbo proti kuluku vodili slovenski poslanci, zato samo in edino v Sloveniji noben človek niti ni vinarja plačal, niti ni en dan »kulučil« na podlagi tega zakona. V drugih pokrajinah so povsod delali in plačevali, pri nas ne. Borba proti kuluku pa je postala tako ostra tudi v drugih pokrajinah, da je minister Uzunović vladin umik skušal prikriti in olepšati z izjavo, da se ustavi ves kuluk, dokler vlada v soglasju z opozicijo ne prinese novega pravilnika. Ker seveda novega pravilnika ni bilo, je ostal zakon o kuluku na papirju. To tem bolj, ker so tudi poslanci srbske radikalne, torej vladne stranke nastopili v klubu proti kuluku. Zasluga Jugoslovanskega kluba torej je, da se je obvarovala Slovenija kuluka in da se je skupno z ostalo opozicijo borba vodila tako, da je ta srednjeveški zakon padel za celo državo.

Borbo za pravičnejše in pravilnejše tolmačenje ter praktično izvajanje osebnodohodninskega davka v smeri, da se minimum in davčna lestvica prilagodita ekonomskim in valutarnim razmeram, vodimo neprestano od leta 1919 naprej in zadnji uspeh je bil, da je fin. minister Stojadinović v plenemu fin. odbora meseca januarja izjavil, da se eksistenčni minimum zviša. S tem je izpolnil del svoje nam dane besede iz meseca septembra preteklega leta. Pravimo: del, kajti pri razpravi je tudi izjavil, da se bo regulirala plačilna lestvica pri tem davku. Torej tudi tukaj si Pribečevići demokrati uskoki svojijo nekaj, kar jim ne gre: sraka se šopiri s tujim perjem.

Enako je z dokladami k najemniškemu davku. Ne Pribečević, ne Reisner, ne »Jutrovci« in ne brezzoba klepetulja »Narod« niso dokazovali in dokazali absurdnost previsokih doklad, temveč zastopniki Jugoslovanskega kluba in deputacije hišnih posestnikov in najemniki sami.

Prav ničesar za Slovenijo demokrati uskoki niso priborili, ničesar gospodarsko ali kulturno važnega tudi niso znali zahtevati. Kakor kupček nesreče se njihov edini slovenski reprezentant giblje, odnosno čepi v parlamentu in je brez vpliva in brez ugleda, odkar se zna, kakšen »možbeseda« je on sam in kakšni so tisti, ki mu pri tem »častnem« poslu skušajo kriti hrbet.

Kaj pa so preprečili?

S svojim uskoštvom so Pribečevićjanci omogočili v odločilnem trenutku, ko bi Pašič s svojim koruptnim sistemom padel, da se je finančni zakon in so se »prihodi in razhodi« sprejeli tako in takšni, kakor jih je obsodil Jugoslovanski klub in Demokratiški klub in to v času, ko še Pribečevićjanci niso uskočili. Sedaj so glasovali za, sedaj so sprejeli to, kar so prej sami obsojali. Takšne nedoslednosti v politiki je še celo v naši jugoslovanski zgodovini malo, kaj še le drugod!

Spominjamo se, da cele tedne in cele mesce »Jutro« in drugi listi niso znali praviti ljudem družega, kakor da so zastopniki Slovenske ljudske stranke zakrivilili Pašičevo koruptno vladno. Ko pa smo pripravili vse, da se z enim mahom Pašičev koruptni sistem prevare in zlorabe moči zruši, so Pribečevićjanci in »Jutrovci« pljunili na vse, kar so prej govorili in pisali in so hvalili ter povzdigovali naenkrat vse tisto, kar je bilo za nič in moralno gnilo. Kakšne moralne kakovosti so ljudje, ki so zmožni čez noč takšne izpremembe?! Kakšna je cena za tak Judežev posel?!

Toda s tem, da so Pašiču omogočili vladati še preko 1. aprila, so Pribečevićjanci zakrivilili tudi nad davkoplačevalci ne samo politično izdajstvo, temveč tudi gospodarsko nesrečo. Obstojal je dogovor, da se izprememijo v finančnem zakonu nekatere bistvene določbe, ako opozicija prevzame vladno.

Dogovorjeno je bilo, da se pri osebni dohodnini ne zviša le eksistenčni minimum, temveč izpremeni tudi lestvica vsaj tako, kakor je tudi uradno to predlagal delegat min. fin. dr. Šavnik. To je bistvenega pomena za našo davkoplačevalce. Izpremenile bi se tudi določbe trošarinskega zakona glede vina in odpadle bi šikane glede obveze naznanitve pridelka. Izpremenile bi se dalje določbe takšenega zakona, da bi državljani čutili smotrenost in olajšavo bremen. Ker je opoziciji finančni minister, odnosno njegov zli duh Robiček to odklonil, se je opozicija pripravila, da ona izvrši to, če pride pred sprejetjem finančnega zakona na vladno. Sedaj je po zaslugi Pribečevićevih uskokov in intrig te koruptne in nasilne vlade ostalo vse pri starem. To je pač res zasluga Pribečevićevih opred, to je sad njihovega političnega dela.

Toda nekaj dobrega in za državo koristnega se je zgodilo s tem, da so Pašičevci in Pribečevićjanci skupaj: ozračje še čisti! »Gliha vkup štrihla!« pravi naš pregovor in sedaj sta se našla zopet najboljša bratca: Pribečević in Pašič, da zgineta skupaj, ako Bog da! — Intrigantstvo, nasilje, korupcija, nebrzdana želja in strast po moči in vladi so združili te elemente. Ali ni čudo, da so tako strašno osovraženi v celi naši zemlji pri Slovencih, Hrvatih in pri Srbih? Toda niti z nasiljem, niti s prevaro, niti z drugimi koruptivnimi sredstvi ne bodo pridobili med poštenim ljudstvom za-

upanja in zaslombe. Še je poštenje v našem ljudstvu, še vera v boljšo bodočnost, ki pride na podlagi sporazumnega, nesebičnega dela med brati. Nič ne pomagajo na nečist način pridobljeni milijoni in z njimi plačano časopisje: ljudstvo je spoznalo lažipatrijote in bo jih obsodilo in izpljunilo kakor vino-zavrelco. S tem pride za nas moralno in ekonomsko ter socialno — vstajenje.

Po svetu.

Končni rezultat grškega plebiscita. Pri plebiscitu o formi vladavine je glasovalo v celi Grčiji 930 tisoč glasov. Od teh je oddanih 630 tisoč za republiko, 300 tisoč pa za monarhijo. Na Kreti je bilo oddanih za republiko 90 odstot. glasov, v Atiki 60 odstot., na egejskih otokih 95 odstot. v Traciji 95 odstot., v Macedoniji 80 odstot., na Peloponezu 54 odstot., v Tesaliji 58 odstot., na Jonskih otokih 42 odstot. Za provizornega predsednika republike je imenovan Zaimis. Parlament je odločil, da se država odslej imenuje Helenska republika. Za politične krivce bo v kratkem proglašena amnestija. — Uradništvo je vlada pozvala, da položi novo prisego. Po velikonočnih praznikih se bodo najbrž vršile volitve definitivnega predsednika republike. Mad kandidati za to mesto se resno imenuje tudi Venizelos.

Angleška vlada in predlogi strokovnjaške komisije glede reparacij. V torek je razpravljala angleška poslanska zbornica o poročilu strokovnjaške komisije glede vojnih odškodnin. Mac Donald, uvodoma naglašujoč, da je angleška vlada sprejela strokovnjaške predloge z velikim zadoščenjem, je med drugim izjavil: Poročilo omogoča na hvalevreden in praktičen način interesiranim vladam, da končajo svojo nalogo v rešitvi tega težkega vprašanja. Praktična vrednost poročil in od strokovnjakov priporočene metode za rešitev problema so bile takoj brezpogojno in soglasno sprejete v reparacijski komisiji. Vlada smatra, da je treba tako poročilo splošno odobravati. Vlada pripisuje poročilu veliko važnost in je prepričana, da se praktično izvedejo nasvetovani predlogi. Vlada je že sporočila svoje stališče vsem interesiranim vladam in Severni Ameriki. Izjavo ministrskega predsednika je zbornica poslušala z veliko pozornostjo. Med splošnim odobravanjem je na to vodja opozicije Baldwin izjavil, da prvi minister gotovo ne bo prikril, da njegovo stališče odobrava ves britanski narod. Mac Donald je odgovoril, da v to ne dvomi in se zahvaljuje g. Baldwinu za njegovo ustno izjavo glede podpore konservativne stranke. Mac Donald zastopa stališče nedotaknjenosti strokovnjaških poročil. Na strani Anglije je večina zavezniških držav.

Rusija in Baltiške države. Odločno stališče, ki ga zavzema Rusija glede Besarabije, je začelo skrbeti tudi že Baltiške države. Nemogoče ni, da nekega dne Rusija tudi proti njim ne nastopi z enako neizprosno ter dobi pod svojo suvereniteto Estonsko, Letvo in Litvo in nazadnje odtrga tudi od Poljske dele, kjer so naseljeni Ukrajinci. Ta namera se Rusom tem lažje posreči, ker so napram njim Baltiške države brez vsake moči ter so med seboj razcepljene. To razdvojenost ruska diplomacija vedno na vse načine pospešuje. Tako je sporazum med Litvo, in Poljsko skoro nemogoče radi obmejnih sporov med obema državama, posebno radi Wilne. To bo Rusiji znatno olajšalo delo, ker Litvanci nikdar ne bodo zavezniški Poljakov. — Napram Rumuniji je držanje Rusije vedno bolj resno in konflikt kaj lahko zibruhe. To potrjuje tudi zadnji govor Trockija, ki je to pot prvič nastopil javno po svoji bolezni ter izjavil, da je rdeča armada dobro oborožena ter pripravljena na vse. Govor je končal z besedami: »Ne morem nikakor garantirati, da v bodoče ne bo voja. Rumunska ima vojsko, mi imamo vojsko, za nekaj pa morajo biti vojske na svetu.«

Napetost med Ameriko in Japonsko. Ker novi izseljeniški zakon Zedinjenih držav do malega popolnoma preprečuje izseljevanje Japoncev, se je začela velika napetost med Japonsko in Ameriko ter pride najbrž do preloma diplomatskih zvez.

PRIPRAVE ZA VOLITVE V ZEDINJENIH DRŽAVAH SEVERNE AMERIKE.

Korupcija republikancev in takozvani petrolejski škandal, ki je kompromitiral nekatere vodilne osebe republikanske stranke, je dvignil tudi v Evropi veliko prahu. Predsednik Coolidge je sicer odpustil radi tega enega izmed republikanskih ministrov. Ali stranka zahteva, da spričo predstojecih volitev vrže dosedanj kabinet v celoti in da nastopi v washingtonskih vladnih in republikanskih krogih čiščenje, dokler je pred volitvami še čas. Coolidge pa na to zahtevo noče pristati. Zato išče stranka novega predsedniškega kandidata na republikanski listi, ki bi bil manj kompromitiran. Poleg tega je blo Coolidge namignjeno, da odpusti generalnega pravdnika Dangherty-ja. Tudi tega noče Coolidge storiti. To obnašanje Coolidge-jevo se razlaga s tem, da je morda Dangherty posvečen v še neznane korupcijske tajnosti republikanskih prakov in da bi njegovo maščevalno razkrinkavanje v slučaju odpusta bilo usodepolno za republikansko stranko.

V republikanski stranki je troje struj. Prva Coolidgejeva je najjačja vključ velikim škandalom, ki so se dogajali. Coolidgejevi pristaši in velebankirji upajo, da bodo volilci do volitev pozabili na petrolejsko afero. Druga struja pod Morganovim vodstvom, ki zasleduje docela drugačne Morganove interese, izjavlja, da ne bo žrtvovala niti centa za Coolidgejevo kandidaturo. Tretja struja pa igra posredovalno vlogo med Coolidgejem in Morganom v upanju, da bodo volilci ohranili zaupanje republikanski stranki. Je pa poseben pojav v političnem življenju Zedin-

jnih držav, ki bo najbrže pod kompromisom zedinil Coolidgejevo in Morganovo strujo — nastop tretje stranke.

V strankarskem življenju Zedinjenih držav se je pojavil senator Rober Marion La Fallette, ki bo najbrž nositelj volilne liste tretje stranke ali neodvisne liste v letošnji predsedniški tekmi. Za enkrat se La Fallette še ni odločil, da to častno mesto prevzame. Vendar pa smemo trditi, da bo takoj pristal na to, kakor hitro bodo postavili republikanci za predsedniškega kandidata Coolidgeja ali pa koga drugega, ki bi predstavljal korupcionistično kliko v Zedinjenih državah. La Fallette ima veliko pristašev posebno na severnem zapadu. Senator La Fallette je zaenkrat pripravljen kandidirati na posebni neodvisni volilni listi, ki bi združevala zastopnike vseh onih, ki nočejo več prenašati jarma reakcionarnih in korumpiranih demokratiških in republikanskih bankirjev. To gibanje izhaja predvsem iz vrst kmetško-delavskih slojev, ki ponujajo La Falletti predsedniško mesto v okvirju delavsko-kmetške stranke, ki bi se s tem silno ojačila.

Velike nevarnosti, ki preti od strani tega novega pokreta nezadovoljnikov, se zavedajo tudi republikanci in demokrati, ker bi oboji izgubili silno veliko glasov in ker je zapad že pred razkritji raznih vladnih škandalov, ki kompromitirajo tako demokrate kakor republikance, bil na strani La Falletta. V Severni Dakoti so kmetje tako navdušeni zanj, da so dne 18. marca t. l. oddali na primarnih volitvah svoje glasove zanj. Delegati minesotske konvencije tretje stranke so izrekli željo, da bi bil La Fallette predsedniški kandidat farmarsko-delavske koalicije, ki nastopi v tretji stranki.

V Zedinjenih državah se izoblikuje nova stranka, ki jo bodo najbrže tvorili nezadovoljnejši in nasprotniki neprestanih škandalov, razne manjše lokalne stranke, ki doslej niso prihajale v poštev, ter morda tudi socialistična stranka. Vsekakor pa izhaja to gibanje iz nižjih ter zapostavljenih plasti severno-ameriških državljanov. Iz stališča poštenosti in pravice želimo La Fallettu pri letošnjih volitvah veliko uspehov!

— — —

Svedska bi rada postala republika. Vsled nekih nesoglasij med švedskim parlamentom in kraljem, je predlagal v parlamentu komunistični poslanec Spenberg, da se kralja odstavi ter uvede republiko. Njegovega predlogu so se enoglasno pridružili socialisti in radikali. Pri glasovanju je bil komunistični predlog odklonjen z 93 proti 53 glasovom. Ker pa je proti kralju glasovalo tudi 27 poslancev, samo za drugi predlog, ki se je neznatno razlikoval od komunističnega, je bila republika faktično odklonjena s tremi glasovi večine.

Boksarski prvak na Dunaju. V sredo se je pripeljal na Dunaj boksarski prvak Francje Carpenter, da se pripravi na boks z Angležem Twonleyjem. Boksarskega prvaka so sprejeli že na kolodvoru kakor kakega posebno znamenitega človeka. Pred ogromno množico ljudstva so ga sprejeli zastopniki francoskega poslanstva, francoske kolonije in raznih športnih društev.

Pašičevo oboroževanje.

Nismo še začeli odplačevati dolgov, ki jih je za oboroževanje napravila pred svetovno vojsko in med vojsko Srbija, pa je Pašičeva vlada dogovorila po svojem v diplomaciji slaboglasnem Spaljokoviču s francosko republiko novo posojilo v znesku 300 milijonov francoskih frankov za novo oboroževanje. Naši bralci vedo, kako so se poslanci na še stranke z drugimi opozicionarci protivili ne samo posojilu kot takemu, temveč so bili tudi posebej proti pogojem in okoliščinam, pod katerimi se je posojilo sprejelo.

Že tedaj smo slutili, da s francoskim oboroževalnim posojilom Pašičeve vlade gotovo zopet nekaj ne bode v redu, saj je običajno, kakor povdarjajo beograjski listi, da Pašičeve in Spaljokovičeve akcije in transakcije niso nikdar popolnoma jasne in čiste. Gotovo je moralo biti za vsakega vsaj čudno, da naša vlada pusti mirno propadati po vseh važnejših krajih naše zemlje: v Mariboru, v Ljubljani, v Novem Sadu in Petrovaradinu, v Sarajevu, v Beogradu, v Nišu, in Bitolju in drugod ogromne množine vsakovrstnega vojnega materiala: topove raznih kalibrov, ravno tako kakor avtomobile, municijo tako kakor vsakovrstni drugi material. Istočasno, ko ta prvovrstni material gnije, rjavi, razpada ter postaja neraben in brez vrednosti, pa se najemajo nova posojila za nov vojaški material!

Toda dogovor med Pašičevo vlado, odnosno njenim eksponentom Spaljokovičem, in francosko republiko je bil sklenjen in od Pašičevih pristašev v parlamentu odobren. Pri tej priliki pa je vlada po svojih govornikih posebej naglašala, kako ne bo imel pri tem posojilu nihče profita, kako bo vse v redu in kako bo francoska vlada po svojih preiskušanih strokovnjakih dala le prvovrstno, najmodernejšo in najboljšo orožje.

In kaj se sliši sedaj? Iz vojaških strokovnjaških krogov se čuje, da francoska vlada ni nabavila pri francoskih tovarnah za orožje na račun omenjenega posojila prvovrstnega orožja, temveč da je orožje manjvredno in da je velik del orožja iz čehoslovaških tovarn. Model pa je takšne kakovosti, da nima enako slabega ne čehoslovaška, ne francoska armada, da tudi ne dosega po svoji kakovosti daleko ne modelov bivše avstro-ogrske vojske.

Mislimo, da je za pametnega državljana dovolj jasno, kaj to pomeni v gospodarskem in v vojaškem oziru, ako je sodba omenjenih vojaških strokovnjakov o kvaliteti orožja resnična in utemeljena. In mi nimamo mnogo vzroka dvomiti, gotovo pa imamo dolžnost, da opozorimo jav-

nost na takšne vesti in da zahtevamo jasno in brezobzirno ugotovitev resnice!

Ne bomo se sedaj zopet spuščali v kritiko pogojev posojila, ne v razpravo o potrebi sploh, nam gre v prvi vrsti sedaj za to, da uklonimo ne samo zlorabe uporabe tega posojila, temveč tudi vsak sum. Dolžni smo to svoji državi in njeni bodočnosti, dolžni državljanom kot davkoplačevalcem. Pod patrijskimi krinkami se ne sme vršiti nikdar in nikjer zločin nad domovino z zlorabo moči v morebitne egoistične svrhe! Niti nesmiselno, niti nevestno, niti nestrokovno se ne sme ravnati pri tako eminentno važni državni zadevi!

Gotovo je recimo najmanjše neumestno, da vlada ni sprejela pri obravnavi posojila v parlamentu predloga o pozicije, da naj pri celem poslu sodeluje in kontrolira komisija nekaj članov parlamenta. Tako je bilo, odnosno je še na Angleškem, tako je v Ameriki, tako v Franciji, tako na Češkem. Le pri nas je drugače in zato nikdar ni miru pred glasovi o praktikah Pašičevih milijancev in eksponentov, zato toliko glasov o »zaradi« in korupciji!

Jugoslovanska javnost je v moralnem in materialnem interesu države upravičena zahtevati pojasnila:

1. Ali je res, da je iz 300milijonskega francoskega posojila nabavljeno orožje deloma čehoslovaškega izvora?

2. Zakaj je naša vlada v tem slučaju nabavljala preko Francoske, namesto da bi sama direktno izvršila nabavo?

3. Ali je res, da je orožje manjvredno?

4. Kdo bi imel direktno ali indirektno pri tej zadevi svojo osebno korist?

Dnevne novice.

Današnja številka »Straže« je izšla na 8 straneh, a bo radi praznika odpadla pondeljokva.

Veselo in srečno Veliko noč želita p. n. naročnikom, čitateljem in prijateljem »Straže« — uredništvo in upravnštvo.

Dva dni v oplenjenem Modošu. Poročevalec zagreškega »Morgena« je bil navzoč pri barbarski rumunski evakuaciji našega ozemlja in je prav drastično opisal svojemu listu dva dneva v oplenjeni vasi Modoš. Vas je bila kakor izumrla, po ulicah in cestah pa korakajo močne rumunske vojaške in orožniške patrulje, rumunska oblast je še v občinski hiši, naša delegacija s polkovnikom Petrovičem in namestnikom velikega župana je pa v gostilni ter ne sprejme nobenega poročevalca, da se ne bi naprej govorilo o ogroženju izropanega prebivalstva. Poročevalci pa gredo k ljudem v hiše in tu dobijo pravo sliko najhujšega divjaštva in ropa nad srbskim, nemškim in madžarskim prebivalstvom. Rumuni evakuirajo uradna poslopja in to tako temeljito, da odnašajo celo opeko s strehe ter podirajo drevesa na vrtu. V bolnišnici in v umobolnici so tudi vse odnesli ter pustili bolnike ležati na golih tleh in tudi stradati, ker so se živila tudi »evakuirala.« Prebivalcem so odpeljali živino, poljedelske stroje, nad 300 vagonov žita itd., trgovcem in obrtnikom so pa nalagali kontribucijo do 7000 lejev in kdor ni mogel plačati, je bil do golega izropan od rumunskih financarjev in vojakov. Napad na imovino modoškega prebivalstva je vodil rumunski kapetan Ruscusku in ko je prišla pred njega vaška delegacija dveh srbskih in enega nemškega kmeta, jo je dal do krvi pretepsti, ko je bila jugoslovanska delegacija že v vasi. Po noči so Rumuni vdrali v hiše ter tu ropali in posiljevali žene in dekleta. Nasilje je malo prenehalo, ko je predsednik naše delegacije zagrozil, da se bo od naše strani odgodila evakuacija Zombolja. Novinarjem so potem naši delegati izjavili, da so ob tej grožnji Rumuni sicer obljubili, da bodo krivce kaznovali, a to se seveda ni storilo.

Hujskanje šovinističnih organizacij od strani vlade. Do sedaj je bilo policijskim uradnikom prepovedano vstopati v nacionalistične organizacije. To je veljalo zlasti za južne kraje, ker bi nastal velik škandal, če bi »uradovale« policijski-orjunci in srnaovci, kakor se ena organizacija tepe z drugo. Sedaj ko je Pašič skupaj s Pribečevičem, se pa menda računa tudi na vzajemnost med Orjuno in Srnao. Veliki župan v Novem Sadu je dobil navodilo, da so policijski uradniki lahko zopet v nacionalističnih organizacijah. To navodilo je dal notranji minister Srškič in sedaj so se vojvodinski policaji že lepo porazdelili na Srnao in Orjuno.

Nekaj o davku na tujce. Zagrebški »Morgen« poroča: V Somboru so upeljali davek na tujce; vsak tujec v mestu mora dnevno plačati 5 D. Tudi druga mesta po Vojvodini se ukvarjajo z načrtom, da bi upeljali davek. Gotovo miga še g. finančni minister z ušesi in je mnenja, da bi bilo dobro, ako bi se ta novi davek raztegnil na celo državo. Vsi tuji državljani, ki so se pri nas stalno naselili in imajo pri nas vsakdanji kruh ter zaslužek, morajo seve nositi državna in komunalna davčna bremena. Doslej še namreč ni davčna oblast pri odmeri davkov pozabila na nobenega tujca. Sedaj pa, ako bo moral tujec poleg navadnih davkov plačevati še prav posebnega in to krivično davčno odmero bodo zapazile druge države, kjer so naseljeni podaniki naše države in bodo tudi napram tem naperile davčno orožje davka na tujce. Nadalje bo treba tudi pibiti, da se pri nas dan na dan po časopisju povdarja potreba tujkega prometa. Naval tujcev nam prinaša v državo denar, zvišuje konzum, poživlja gospodarstvo in pospešuje razvoj medsebojnih gospodarskih in kulturnih zadev. Naša Jugoslavija s svojimi naravnimi bogastvi, s pokrajinskimi krasotami, kopališči in z morskimi obaljo ob Adriji je ustvarjena, da privabi tujce. Saj državne oblasti same delajo na tem, da se vodi propaganda za privabo tujcev v naše kraje. Dela se tudi na tem, da se

kolikor mogoče odstrani ali vsaj ublaži razne zadržke, ki ovirajo tujski promet. In pri vseh teh poizkusih, da se kar najbolj razvije promet s tujci, pa pridejo s tako abderitskim davčnim načrtom kot je ravno davek na tujce. Ako bi se res uvedel ta pristno jugoslovansko brezglavi davek, potem ne bo pogledal v našo državo niti eden tujec več in milijoni ter milijoni letnih dohodkov bodo odplavali v druge države.

Planinstvo in naše ljudstvo. Z brzimi koraki se bližajo solnčni dnevi lepe pomladi ter toplega poletja; naši vrli planinci že komaj čakajo, da pohite na deželo v prelepo božjo naravo. Slovensko Planinsko Društvo ima v glavnem nalogo, da popelje planince po najlepših krajih do najlepših razglednih točk. Pa to ni glavni namen planinstva. S tem, da hodi planinec po naših lepih krajih, se mu vzbuja ljubezen za lastno slovensko grudo. Med potjo spoznava obenem šege in navade našega krepkega slovenskega rodu, uživa njegovo gostoljubnost in s tem vzljubi svoje ljudstvo, svoj narod. Razen tega pa ima še vsak planinec neizmerno korist v tem, da si s hojo utrdi svoje šibko človeško zdravje. Pljuča vsrkavajo čist in sveži zrak dežele in planin. — Ne glede na vse druge velike koristi, ki jih nudi planinstvo človeškemu rodu, je jasno, kako važno je gojenje planinstva za zdravje slovenskega in celokupnega jugoslovanskega naroda. Razen tega se pa razvija s turistikom zelo živahen tujski promet. Le-ta je važen v dvojnem oziru za naše, kakor tudi za ostale jugoslovanske kraje. S tem, da posečajo tujci našo zemljo, spoznavajo naše lepe kraje ter naše krepko in dobro ljudstvo. Tako nas zamorejo spoznati razni narodi in vzljubiti. Brez tujkega prometa pa bi to ne bilo mogoče doseči. Iz narodnogospodarskega stališča pa pomeni poset naših krajev po tujcih velik uspeh za naše ljudstvo v gmotnem oziru. Zato naproša Slov. Planinsko Društvo naše dobro kmetijsko ljudstvo, da naj vpoštevata te važne okoliščine našega planinstva. Dogaja se, da neznanzi zlikovci markacije, ki jih SPD s težavo in velikimi stroški napravi, v kratkem času popolnoma uničijo. Markirana mesta po drevju se izsekavajo, markacijske tablice se razbijajo itd. In zakaj? Le iz neke popolnoma neutemeljene nenaklonjenosti napram planinstvu. Dogodi se tupa-tam, da kak planinec pozabi zatvoriti lesa na planini. Živina uide. Moj Bog, radi enega nepazljivega planinca se pač ne smemo maščevati nad celokupnim planinstvom in uničiti težko delo marljivih, požrtvovalnih in idealnih ljudi. Markacije so ravno oni kažipot, ki pomorejo planincu, da pride po najkrajši poti na mesto, kjer lahko občuduje vso krasoto svoje rodne grude — prelepe slovenske zemlje. Markacija popelje sigurno tujca-turista na točko, kjer lahko presoja te nepoznane lepote naše mile domovine. Ta poroča potem v tujini o lepoti naših krajev. Zato prosimo naše zavedno kmetijsko ljudstvo širom Slovenije ter naprošamo vse naše občine, zlasti v gorskih krajih, da podpirajo blagonsno delovanje SPD za slovensko zemljo in slovensko ljudstvo in preprečijo po možnosti vsako poškodovanje markacij. Tudi naše vrlo učiteljstvo in duhovščino naprošamo, zlasti v gorskih krajih, da podučijo otroke, da se v kažipoti in markacijske tablice ne meče kamenja.

Pravda radi državne posesti Belje. Sedaj po toliko letih sekvestra nad imetjem Belje in baš ravno sedaj, ko namerava dati vlada to posest v zakup, je dvignil prvotni posestnik habsburški nadvojvoda Friderik pravdo proti državi SHS. Tem potom bi se rad povspel zopet do te ogromne posesti. Pravni zastopnik bivšega lastnika Belja, budimpeštanski advokat dr. August Egry, se mudi v Haagu, da tamkaj posreduje pri internacionalnem sodišču v prilog vložene tožbe. Friderik je čakal dobrih šest let in baš sedaj, ko je situacija v Jugoslaviji ter Madžarski najbolj ugodna, bi zopet rad zlezal na Belje kot njegov pravomočni posestnik in gospodar. Ta Friderikov proces bi naj bil tudi nekaj mogočen udarec ter sunek v konvencije, ki so sklenile glede sekvestrov med SHS in Ogrsko. Ako bi uspel ta proces, bi to značilo revizijo vseh konvencij o sekvestrih. Sicer pa je presneto dvomljivo, da bi imel nadvojvoda Friderik v celotni zadevi sploh kak uspeh.

Iz Vojvodine. Policija po vojvodinskih mestih ima zopet polne roke dela. V Subotici so zopet odkrili madžarsko špijonsko družbo, ki je imela svoje mreže razprejene po celi Vojvodini, njeni člani so skoro sami boljši ljudje, ki so občevali v odličnih krogih. Dosedanji potek preiskave se drži zelo tajno. Aretiranih je bilo že več oseb, med njimi glavni knjigovodja kinopodjetja v Novem Sadu. Na sumu ima policija še več oseb, ki stoji na čelu nekaterih odličnih zavodov. Skoro sigurno pa je, da se bo vojvodinska policija tudi tokrat urezala, kakor se je še vedno dosedaj, v enakih aferah, ko se je še vsaka špijonaška afera razblinila v humbug. — Madžari in Nemci se iz Vojvodine zadnje čase v velikem številu izseljujejo. Največ se izseli siromašnih kmetov v Brazilijo in ostale države južne Amerike. Letos se je izselilo iz Vojvodine že 500 nemških in madžarskih rodbin. — Nemški poslanec v našem parlamentu Peter Heinrich je podal ostavko na svoj mandat, ker hoče ostati še nadalje v Zombolju, ki pripada sedaj Rumuniji. Mesto njega pride v parlament dr. Julij Ebner.

Bomba na tramvajski progi. V Zagrebu je na neki progi tramvaj nenadoma skočil s tira, ker je zadel nek trdi predmet, in sicer, kakor je mislil prvotno konduktar, kamen. Na velik strah pa se je ta kamen izpremenil v bombo, katero so neznanzi zlikovci postavili na progo in ki bi bila lahko povzročila katastrofalno nesrečo, da je eksplodirala pod tramvajem.

Ubil očeta radi konj. V vasi Vera pri Vukovaru se je te dni dogodil očetomor, katerega vzrok je bila pravzaprav malenkost. Oče Simo in njegov sin Doko Avramović sta peljala s polja koruznico. Ker jima je voz

obtičal v blatu, konji ga niso mogli izvleči, je sin izjavil, da bo konje prodal in kupil druge, močnejše. Oče je temu nasprotoval in med obema je nastal hud prepir, ki se je končal tako, da je razjarjeni sin pustil očeta s konji in vozom v blatu, sam pa odšel domov. Šele pozno v noči se je očetu posrečilo izpeljati voz iz blata; ko je prišel izmučen domov, je zopet nastal med obema prepir, ki se je razvil v ljut pretep. Ko je oče skočil proti sinu z nožem v roki, je ta zgrabil sekuro ter česnil po glavi. Razkral mu je lobanjsko kost ter presekal možgane, da se je takoj zgrudil mrtev.

Nepoboljšljivi goljuf, kateremu gre na roko celo policija, je neki Miloca Karakašević iz Subotice. On je znan goljuf, ki je bil te dni obsojen na leto dni zapora, začasno pa še puščen na svobodi, dokler ne bi postala sodba pravomočna. Ta čas je Karakašević dobro izrabil. Javil se je direktorju Zadrzne banke ter se mu ponudil za agenta. Ravnatelj Rojčić, ne vedoč, s kom ima opravka, mu je poveril prodajo šampanjca. Goljuf se je takoj napotil v Sento ter nabral pri raznih trvdkah par tisoč dinarjev »are.« Nato se je vrnil k Rojčiću ter ga zaprosil za 2000 din. posojila, da mu izplačal večjo količino za Rojčića kupljenega fižola. S tem denarjem v žepu se je napotil k trgovcu Kulundriču ter kasiral pri njem večjo svoto, katero je trgovec dolgoval bančnemu ravnatelju. Ker si je nabral že dovolj denarja, da bi se lahko preživljal v zaporu, je izginil iz Subotice. Policija ga je na Rojčićevo prijavo kmalu ujela, po 48urnem zaporu pa iz neznanih vzrokov izpustila, da lahko še naprej vara lahkovorne ljudi.

Krvav pretep radi politike. Nobenega človeka na cellem svetu menda politika tako ne razgreje, kakor hrvatskega seljaka. Če prideta dva skupaj, začneta že politizirati, če so trije zapleteni v tako debato, padajo sigurno na koncu zaušnice, kadar pa politizira celo omizje kmetov v kaki gostilni, bodo sigurno enega ali več izmed njih odnesli iz sobe mrtvega ali ranjenega. Do takega pretepa je prišlo v vasi Dežanovac pri Daruvarju v gostilni Berke. Pri politiziranju so se kmetje tako razvneli, da so začele padati zaušnice. V občini zmede je kmet Vavroš nenadoma potegnil revolver in s tremi streli pogodil svojega soseda Kečo, da se je smrtno ranjen zgrudil.

Smrt v plamenu. Vsled neopreznosti je zgorela v Ferdinandovcu Terezija Košič. Približala se je razgreti peči, da se ogreje. Nenadoma je buknil plamen iz odprtih vrat in ter zažgal obleko deklice. Mesto da bi se vrgla na tla ter tako ogenj pogasila, je začela nesrečnica bežati ter klicati na pomoč. V teku se je plamen še bolj razvel in predno so pritekli sosede, je zgorela na njej obleka in lasje. V silnih bolečinah je čez nekaj ur izdihnila.

Žrtve Donave. Poplava Donave je zahtevala marsikatero smrtno človeško žrtev. Te dni so se vozili v čolnu proti Zemunu ribiči, ki so slišali iz daljine klice na pomoč. Veslali so proti strani, iz katere so prihajali ti klici in zadeli so na mladeniča, ki se je krčevito držal deske, ki je plavala po vodi. Potegnili so tega siromaka na pol živega v čoln. Ko se je nekoliko opomogel, je pripovedoval, da se je podal pred nekoliko dnevi z drugimi ribiči na ribolov. Pri lovu so imeli srečo in nalovili so poln čoln rib. Proti polnoči so se vračali v smeri proti Beogradu, potegnil je kar naenkrat močan veter, prekučnil čoln, in vsi ribiči so našli smrt v valovih Donave, le ta mladenič se je slučajno rešil, ker je med plavanjem zadel na desko, na kateri je brodaril dolgo časa nad valovi.

Zopet pilotska nesreča v Novem Sadu. Naši piloti v Novem Sadu nimajo sreče. Bilo je že nebroj nesreč in tudi smrtnih. Mnogo se je že o tem pisalo in ker se nesreče neprestano množijo, bo gotovo tudi mnogo resnice na tem, da se vsled zanikrnosti in nesposobnosti daje pilotom mnogo slabega materiala, kar se maščuje potem z velikimi nesrečami. V pondeljek se je smrtno ponesrečil pilotski poročnik Stenovec, Slovenec iz ljubljanske okolice. Njegov motor je v višini 50 metrov nenkrat in iz nepojasnjenih vzrokov začel goreti in padati. Nesrečnega pilota so izvlekli mrtvega iz ruševin.

Strahote od poplave v Posavini. Po Posavini — to je od Siska naprej — je povzročila poplava Save ogromno škodo in sedaj, ko je valovje upadlo, se nudijo strahotne slike kot posledica te poplave. Savski valovi so odnesli vse, da česar so prišli. Vasem, ki ležijo za Siskom ob in v bližini Save, so ostale same goličave. Nekatera sela so naravnost popolnoma potopljena. Živina hodi sedaj po blatu ter vodi, tuli in muka, ker je brez hrane in gospodarjev. Ljudje so še sedaj na podstrešjih hiš, kamor so se zatekli pred valovjem in kličejo od tamkaj na pomoč. Cela Posavina nudi grozne slike.

Prvenstvo v razbojništvu. V Pažarevcu se je začela glavna razprava proti razbojniku Stanoji iz Oravice, pred katerim je nekaj let trepetal prav celi okraj. Obtožnica dolži Stanoja 104 razbojništev, katera je zakrivil od leta 1915 naprej.

Nekaj novic iz južnih krajev. V Somboru je umrl 100 let stari Štefan Manojlovič. — Somborski policiji se je posrečilo, da je izsledila te dni in spravila na varno med štiri stene nevarno bando tihotapcev, ki so iztihatapljali bosanski tobak izven mej naše države. Oblasti so zaplenile večje množine tobaka, ki je bil določen za iztihatapljenje. — Uradnik Jadranske banke Edo Kurz v Novem Sadu je poveril 200.000 din. Kurz bi bil moral zgoraj omenjeno svoto prenesti iz Novega Sada v Beograd, a je krenil z denarjem na Madžarsko. — V Subotici je bil te dni obsojen na tri leta ječe poštni uradnik Bela Sedmak, ker je poveril 204.000 din. — Lastne matere in brata se je lotila. V Horgošu v bližini Subotice se je zgodil te dni ta-le žalosten slučaj: Žena Maša Emerih je razdelila premoženje med svoje otroke. Pri tej razdelitvi pa je iz-

ključila od dedščine eno svojih hčera, ki je že omožena z delavcem Rudolfom Erdelyi. Ta izključitev je hčer vzemirala, podala se je k materi in zahtevala od nje, da naj spremeni oporoko in naj du tudi njej, kar jej pripada kot hčeri. Mati se ni dala omehtati, razjarjena hči je potegnila revolver in večkrat ustrelila na mater, ki se je smrtno nevarno zadeta zgrudila na tla. Materi je hitel na pomoč njen sin, a tudi na tega je sestra dvakrat sprožila in ga ranila.

Nov rešitelj človeštva. Ogromna poplava Donave in drugih rek je povzročila med praznovernimi ljudmi vero, da se bliža zopet nov vesoljni potop. V Novem Sadu so nekateri verski fanatiki začeli prerokovati strašne stvari, ki nas še čakajo letos. Žrtev takega verskega fanatizma je tudi neko Lajož Božik iz Petrovaradina. Domišljeval si je, da se mu je prikazal angel ter ga pozval, da naj žrtvuje svoje življenje, da reši človeški rod. Božik je sledil angeljskemu vabilu, šel k Donavi in skočil z brega v motne valove. Imel pa je to pot nesrečo. Donavski čolnarji so ga opazili ter s pomočjo čolna rešili. V bolnici, kjer je prišel zopet k zavesti, dolgo ni hotel povedati vzroka samomora, naposled pa je nekemu zdravniku na lepo prigovarjanje izdal svojo historijo. Ker mož očitno ni povsem pri pravi pameti, so ga obdržali v bolnici, da se ne bi še vnovič skušal »žrtvovati« za človeški rod.

Debela toča. Na Kumanovskem polju v Makedoniji je razsajala te dni huda nevihta, tekom katere je začela padati toča, kakor je v teh krajih še ne pomnijo. Posamezna zrna so bila debela, kakor golobinje jajce in še debelejša. Napravila je kljub zgodnji dobi veliko škodo zlasti na drevju, ker je oklestila tanjše veje. Pobila je tudi mnogo perutnine in precej ovc in koz.

Razgled za lepim vremenom mu je prinesel — smrt. Pod majestetičnim Lovčonom leži vasica Mirac. Nekemu Krstanu Kastelanu v Miracu je že bilo preveč dežja in zažele si je solnca in lepega vremena. Da bi presodil, kedaž približno bodo nehali deževni nalivi, je zapustil svojo kočuro in se oddaljil nekoliko proti Lovčenu in začel gledati na okrog. A ko se je tako razgledoval, pa se je kar naenkrat nad njim odrgala skala in ga pokopala. Njegov sosed je slišal ropot kamenja, zdiral proti mestu nesreče in zapazil, da moli nekdo izpod skalovja samo en del roke. Poklical je še druge sosede na pomoč, odvalili so kamenje in izlekli komaj 30 let starega Kastelana izpod skalovja popolnoma zmečkanega ter razmesarjenega.

Natečaj za policijske stražnike. Policijska direkcija za Bosno in Hercegovino v Sarajevu sprejme 100 policijskih stražnikov na novo v službo. Pogoji za sprejem so, da je prosilec 1. državljan kraljevine Srbije, Hrvatov in Slovencev, 2. popolnoma zdrav, 3. neoporečen 4. zvršil najmanj popolno ljudsko šolo, 5. služil pri vojaki, 6. dovršil 24. leto, a ne prekoračil 32. leto starosti. Prednost imajo oni, ki so izvršili kak razred srednje ali druge višje šole, ki so bili pri vojaki podčastniki in ki so neozelenjeni. Prosilci se morajo koj po prejemu v policijsko stražo zavezati za 3 in pol letno službovanje in položiti prisego. Prošnje morajo biti kolekovane s kolekom 5 D, a kolek za 20 D za rešitev mora biti priložen. Priložiti je nadalje: krstni list, zadnje šolsko spričevalo, spričevalo obnašanja in vojniško uverjenje. Prošnje je vložiti najdalje do 20. aprila t. l. na policijsko direkcijo v Sarajevu.

Nove knjige. J. Jurčiča »Spisi«, ki jih je priredil prof. dr. Ivan Grafenauer, so sedaj popolni in obsegajo 10 zvezkov. Cena je zelo nizka: vseh 10 zvezkov velja namreč 200 din., vezani veljajo pa 300 din. Vsak zvezek se dobi pa tudi sam zase po 20 din., oziroma vezan po 30 din. Dobijo se v Jugoslov. knjigarni v Ljubljani. Glavne povesti teh zvezkov so: 1. Jurij Kozjak. Domen. 2. Jurij Kobila. Tihotapec. 3. Deseti brat. Nemški valpet. 4. Cvet in sad. Hči mestnega sodnika. 5. Sosedov sin. Med dvema stoloma. 6. Dr. Zober. Tugomir. 7. Lepa Vida. Lipe. 8. Erazem Tatenbah. Bojim se te. 9. Rokovnjači. Ponarejeni bankovci. 10. Slovenski svetec in učitelj Veronika Deseniška. Poleg teh povesti obsegajo zvezki še mnogo manjših pripovednih spisov, ki jih tukaj nismo navedli. — Žeyer Jul.: »Tri legende o razpelu.« Iz češčine prevel dr. Bradač. »Prosveti in zabavi« 5. zvezek. V Ljubljani 1924. Založila Tiskovna zadruga. Cena vezani knjigi 20 din., s poštnino 21 din. — L. N. Tolstoj: »Kreutzerjeva sonata.« Poslovenil Franc Pogačnik. Splošna knjižnica št. 22, v Ljubljani 1924. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna. Cena broš. din 14, vez. 20 din. — Shopokles: »Antigone.« Žalna igra. Poslovenil C. Golar. Splošna knjižnica št. 23, v Ljubljani 1924. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna. Cena broš. 9 din., vez. 14 din.

Kaj je z Beljem?

Znano je, da je pride Belje v zakup. Tozadевна oferta licitacija je bila završena s 1. aprilom 1924. Kakor je naše dnevno časopisje že naznanilo, je bilo za zakup Belja osem ponudb. Bolj nego vprašanje, kdo bo dobil Belje v zakup, nas zanima drugo vprašanje: Kako je pa prišlo do tega, da se daje Belje v zakup privatnim tvežkam ali družbam? Ali se lastna državna režiija za Kristanovih in drugih časov ni obnesla? Iz posebnega članka, ki je pred nedavnim bil objavljen v »Jugoslovanskem Lloyd«, izhaja, da se že tri leta investira ves dobiček, ki ga izkazuje državna posest v Belju, vlagi in troši za gospodarsko in tehnično ureditev ter spopolnitev Belja. Brez ozira na velikanske dohodke, ki gredo ravnateljstvu in drugim, moramo ugotoviti, da ni prišlo v državne blagajne niti pare. In to pri tako ogromnem posestvu! Poleg tega pa je del investicij, ki se je doslej vlagal v ureditev

Belja, še zelo majhen v primeru z vsemi zahtevami, ki prihajajo v poštev pri spopolnitvenem delu beljskih posestev. Iako bi se še mnogo in mnogo let dogajalo, da bi se ves ogromen dobiček moral vlagati v ureditev Belja, a v državno blagajno bi ne prišlo niti pare. In to bi trajalo skozi najmanj 10 let. Cemu naj država oskrbuje v Belju korita, ko obstoja možnost, da bo država vendar nekaj dobila v blagajno, če se beljska državna posestva dajo v zakup.

Od ponudnikov se zahteva, da imajo dovolj kapitala, da takoj vložijo vse potrebne investicije za ureditev Belja in pa da se navede stalna svota, ki jo bo država prejela vsako leto kot zakupnino za ta posestva. Če se že dajo beljska posestva v zakup, potem je naše stališče sledeče: 1. Belje naj dobi v zakup oni ponudnik, ki popolnoma natančno navede sigurno in najvišjo svoto kot zakupnino. Vsako medlo in nesigurno navajanje se mora odkloniti. 2. Zavedamo se, da bi v slučaju kakšnih spekulacij in zopetnih afer morala trpeti ne samo državna blagajna, ampak ves narod. Tudi naši slovenski kmet in delavec plačuje davke in imata pravico zahtevati, da se ponudbe sprejemajo in odklanjajo s stališča državne dobrobiti. 3. O ponudbah naj se verodostojno obvesti vsa javnost, da bodo v tej zadevi lahko razpravljali in sodili vsi naši gospodarski strokovnjaki in da bo lahko naš slovenski kmet in delavec vedel, kako se postopa pri državnem gospodarstvu.

Belje donaja danes v slučaju dobre letine 50 milijonov dinarjev čistega dobička. Investicije se pri tem ne vpoštevajo. V slučaju velike suše v prihodnjem letu bi se svota čistega dobička znižala do 30 milijonov dinarjev. Ako bi pa nastopila velika povodenj, bi znašal čisti dobiček 40 milijonov dinarjev. In če gre za take svote, mora o tem znati vsak državljan, ki je zainteresiran na tem, da ne utrpi državna blagajna nobene škode na korist privatnih ponudnikov, kakor se je pri mnogih »aferah« že dogajalo.

Nekdo od ponudnikov je pripravljen dati državi letno 20% od čistega dobička. V slučaju dobre letine bi znašala torej zakupnina 10 milijonov, v slučaju velikih povodnj 8 milijonov, v slučaju suše pa 6 milijonov din. Če pa bi nastopila toča ali pa požar, bi se zakupnina znižala na 1—2 milijona letne zakupnine, torej skoro nič. Jasno je, da se država ne more spuščati niti v razgovor s takimi ponudniki. Drugi ponudnik ponuja državi 40% od letnega čistega dobička. Ali kje obstoja kontrola, ki bo lahko ugotovila, da je faktični dobiček veliko večji, kakor se nahaja v bilančni knjigi? Kje je jamstvo za verodostojnost svote dobička? Drugi ponudnik bi moral v slučajih najboljših ali najslabše letine izplačati državni blagajni zakupnino od 14 do 7 milijonov dinarjev letno. V resnici pa se lahko dogodi, da tako speči in potvori svote izdatkov in dohodkov, da bi 20% dobiček prvega ponudnika bil v gotovih okoliščinah lahko večji nego pa 40% dobiček drugega ponudnika.

Pri nas se za vsako malenkost sestavljajo komisije in odbori. Kaj je vlada storila, da se je sestavila za rešitev teh osmerih ponudb posebna komisija, v katero bi morali priti gospodarski strokovnjaki kot zastopniki najvažnejših parlamentarnih skupin v našem političnem ustroju. To pa zato, ker je to stvar nas vseh in ker nečemo, da bi v tem vprašanju odločevali samo nekateri »posvečenci«.

Ko je nadvojvoda Friderik izvedel o tem, da se posestva v Belju, ki so kot njegova last na podlagi čl. 191 trianonske mirovne pogodbe zapadla naši državi, name ravajo dati v zakup, se je odločil, da vložijo potom budimpeštanskega odvetnika dr. Bgryja pritožbo pri mednarodnem razsodišču v Haagu in da uvede proces proti naši državi za izročitev Belja. Mislimo, da bo vsaka takšna akcija nadvojvode Friderika ostala brezuspešna, ker po svojem bistvu nasprotuje zgoraj omenjenemu členu, po katerem zapadejo posestva habsburške rodbine kot državna last nasledstvenim državam.

Štajerske novice.

Upokojitev priljubljenega g. nadučitelja. Iz Hoč pri Mariboru nam poročajo: Na lastno prošnjo je upokojen naš priljubljeni nadučitelj g. Mihael Vauhnik. Bil je eden najboljših učiteljev in vzgojiteljev, kar jih je premogla naša šola. Izrekamo mu tem potom v znak hvaležnosti najudanejšo zahvalo za trud in delo, ki ga je imel v prid naše mladine. Prisrčno mu želimo po dolgoletnem službovanju, da v miru in sreči uživa sadove svojega vestnega delovanja. Na mnoga leta! — Krajni šolski svet v Hočah.

Strašna nesreča pri Mariji Snežni. Pri Mariji Snežni se je zgodila v torek zvečer strašna nesreča, ki je zahtevala tri smrtne žrtve. Kovač Serk je žgal oglje v bližini hiše, kjer je stanoval s svojo družino. Ob eni uri po noči se je nenadoma užgala hiša, kjer je bivala Serkova družina. Strupeni plini, ki so se dvigali iz tlečega oglja, so sigurno omamili trdno speče Serkove, da se niso prebudili. Hiša je zgorela in pokopala pod gorečimi razvalinami: kovača Serka, njegovo ženo in enega otroka. Dva otroka sta še pravočasno ušla smrtni nesreči. Izpod pepela so drugi dan zbrali sosede kosti smrtno ponesrečenih žrtev in jih je odnesel eden v košarici na pokopališče pri Mariji Snežni.

Novice od Sv. Bolfenka v Slov. gor. Svet gotovo misli, da nam je v dolgi in hudi zimi zmrznila tinta v tintniku, da tako dolgo ni nobenega glasu iz našega kraja. To sicer ni res, res pa je, da se ni primerilo nič posebnega. V celem pustu smo imeli samo eno poroko, toliko, da nismo pozabili popolnoma na gostije. Zato smo pa imeli več tožb in sodnijskih obravnav, med starimi in mladimi; zlasti fantje zadnji čas pridno plačujejo v obč.

blagajne razne kazni, mogoče, da si bodo s tem vendar enkrat kupili pamet in se ogibali nepotrebnih prask. — Spomladanska zračna sprememba je zahtevala tri žrtve, vsled prehlada so umrli trije otroci. V Mariboru pa je v bolnišnici umrla mlada Marjeta Mesarec, sedlarjeva žena iz Črmlje; iskala je pomoč v bolnici, kjer jo je našla lansko leto, letos pa je šla tje po smrt. Ves Bolfenk jo pomiluje in žaluje za njo. — Odkar je nastopilo toplejše vreme, so prodaje in kupčije na dnevnem redu. Firbas Janez ml. v Bišu si je kupil nov dom pri Sv. Barbari. Svoje posestvo v Bišu pa je prodal trem domačinom. Tudi Klemenčičev mlin v Trnovcih je dobil novega gospodarja: kupil ga je kmet Anton Kramberger iz Biše; zato pa razprodaja svoje posestvo v Bišu. Da bi se le vsem izpolnile želje, ki so jih gojili pri nakupu, da bi le vsi tudi našli lepši in srečnejši dom! — Naše bralno društvo je pristopilo zadnji mesec Prosvetni zvezi v Mariboru in namerava odslej vsak mesec prirediti redne podučne sestanke in zanimiva predavanja za mladino, pa tudi za odrasle. Povabljeni torej prijazno vsi, ki se zanimajo za svet in svetovne dogodke! Več kot boste znali, več boste veljali! Pridite torej vsikdar v obilnem številu! Vsem naročnikom in čitateljem »Straže« vesele praznike.

Krvava bitka med kopači. Vse se je čudilo, kaj vendar Malonedelčani delajo, da ni ničesar slišati o njih. Ali spijo zimsko spanje? Bila je prehuda zima, pa smo raje sedeli za pečjo. Spomladansko solnce nas je zadnje tedne izvabilo šele iz hiš ter nam ogrelo premrle ude. Cesar pa ni zmoglo toplo solnce, to in še več je storila močna pijača pri kapi. Moravski kopači so si je privoščili v petek, dne 11. t. m., pa le malo preveč. Kri se jim je proti večeru že tako razgrela, da so jo morali puščati. To vam je bilo tekanja in vpitja, ko so šli s koli in motikami drug na drugega. Na piko so vzeli Lovrenčane. Bitka je bila huda, ker sta imeli obe stranki spretno pretepače v svojih vrstah. Vendar pa so podlegli Lovrenčani. Gotovi moravski fantje slovijo namreč že od pamti veka kot najhujši »raufarji.« In topot so se zopet izkazali. 50letnega Tašner Martina iz Zagorec, očeta štirih nedorastlih otrok, so tako zdelali, da je podlegel ranam. Strašno rano je dobil z motiko po glavi. Ko so iskali Lovrenčani po bojišču svoje ranjence, so našli na njivi v krvi ubogega Tašnerja, ki je padel med razbojnike. Prišel jim je namreč nič hudega sluteč mirno nasproti, pa so ga divjaki popadli in do smrti stolkli. Naj jim roka pravice vrne mlo za drago! To je v dobri 7 mescev že 5. uboj!

Amerikanci pa znajo! Od Male Nedelje poročajo: Ker smo sami prešibki, smo se naslonili na rojake onostran morja. Zvonili bi radi, kakor svoj čas in kakor slišimo zvoniti okrog nas. Zato smo naročili dva nova zvozna. Ker amerikanski dolarji nekaj izdajo, so se nam začele sline cediti po njih. Pa kako priti do njih? Obrnili smo se na rojaka g. Korena v Clevelandu s prošnjo, naj on potrka na vrata dobrih ameriških Slovencev ter nam kaj pošlje za naše nove zvonove. In nismo trkali zastonj. Gospoda Stefan Koren in Ivan Perša sta se nas usmili ter nabrala med znanici v ta namen 21.600 K, za kar jima radostno in hvaležno »kličemo: Bog plačaj!« — Tudi drugi slavni malonedeljski rojaki se oglašajo, kakor: g. Lipša z 2000 K in g. Znidarič s 1000 K. Bog daj večji kup!

Volitve v St. Joštu na Kozjaku smo izvršili v nedeljo dne 13. t. m. Izvoljeni so bili zopet možje, ki imajo smisel za napredek župnije in ljubezen do cerkve. Iz občine Kozjak: Marko Špegel p. d. Lukež in Anton Pesjak p. d. Sedovnik, iz občine Dobrna: Franc Ramšak p. d. Ramšak in Valentin Mešl p. d. Skudovnik, iz občine St. Janž na Vinski gori: Ciril Jablanšek p. d. Klinc. Za načelnika je bil izbran Marko Špegel. Vodstvo popravil je tedaj v dobrih rokah. Upamo, da potrebna popravila letos uspešno zaključimo, zlasti ker nam je tudi od okrajnega glavarstva Celje za letošnje leto zasigurana denarna pomoč. Ob tej priliki ise zahvaljujemo farani staremu skladnemu odboru in vsakemu posebej, še prav posebno pa njega nad vse skrbnemu in požrtvovalnemu načelniku Rudolfu Jurko p. d. Strgarju, za izvršitev dosedanjih popravil v približnem znesku 20.000 K. Hvaležnost faranov in plačilo pri Bogu jim je zasigurano. Tudi okrajnemu glavarstvu smo za njegovo naklonjenost hvaležni, naj jo nam ohrani tudi še vnaprej. — Tudi v krajni šolski svet so bile volitve. Načelnik: Ciril Jablanšek p. d. Klinc, namestnik: Marko Špegel p. d. Lukež, šolski oglednik: Ant. Rednak p. d. Vrtačnik, odborniki: Valentin Lešl p. d. Skudovnik, Franc Borovnik p. d. Šuklar, Lovrenc Močenik p. d. Javornik. Napredek je v tem, da se nihče ne brani več prevzemati takih odgovornih mest, znak vedno večjega zanimanja za splošno blaginjo. Gotovo se bomo zavedali še večje odgovornosti za splošni blagor, ko naš bo dolžnost klicala k občinski volitvam.

Iz Maribora.

Monsieur le Général Maister. A l'occasion de votre 50ème anniversaire de naissance, il m'est doux de me joindre aujourd'hui à ceux qui Vous entourent pour Vous féter. Si l'on récapitule les événements à Maribor, on ne peut s'empêcher d'admirer l'énergie qui seule a pu mettre fin aux discordes. Les sentiments d'estime Vous sont justement dus. Ancien interprète de la Mission Française. — Villefranche II Avril 1924. L. Mohorko employé Bois en gros Villefranche s/Saône.

Požar na mariborskem koldvoru. Ko je dne 16. aprila privozil šentiljski vlak iz lajtersperškega tunela, so opazili potniki, da se je vnel vagon sena, ki je bil kot zadnji priklapljen vaku. Ker požara na progi ni

bilo mogoče pogasiti, je strojevodja hotel zapeljati vlak. Gorečim vagonom na postajo; vsled tega je zavladala med potniki prava panika, ker so se bali, da se požar ne bi razširil tudi na druge vagone. Njihov strah pa je bil neupravičen, ker je vlak pred vhomom v postajo postal ter je osobje goreči vagon odklopilo. Na lice mesta je takoj prihitela mariborska požarna bramba, ki pa že ni imela skoro kaj gasiti. Od vagona je ostalo le še železno ogrodje. Seno so zažgale najbrž iskre iz lokomotive.

Letošnji božji grob v stolni cerkvi je izredno lepo okrašen. Dasi smo imeli dolgo zimo, ki je zadrževala naravo, da smo ob Veliki noči precej brez cvetja, je božji grob ves v cvetju in zelenju in res zasluži, da ga vsak obišče. Okrasil ga je »Vrt« Džamonja in dr. v Mariboru, ki zasluži za to res vse priznanje.

Umivanje nog na Veliki četrtek v mariborski stolnici je izvršil presvetli g. škof dvanašterim starčkom-apostolom. Njih imena so: Jakob Mahajnc (star 85 let), Anton Konečnik 74, Franc Žagavec 74, Jožef Serbela 74, Jan. Berglez 76, Jurij Gorjup 70, Filip Rodošek 79, Jakob Skofič 73, Anton Grah 73, Janez Karmel 71, Janez Drevenšek 62 in Janez Jevšenak 59. Skupna starost teh »apostolov« znaša 870 let.

Spored velikonočne procesije v župniji Matere Milosti v Mariboru: Stokovna zveza, Krščanska ženska zveza, Katoliško izobraževalno društvo Lajtersberg in Krčevina, Dekliška Marijina družba, vojaštvo z godbo, Duhovščina z Najsvetejšim, Gospejne Marijine družbe in drugi verniki.

Opozorjanje na prosvetni večer v petek, dne 25. t. m. ob pol 8. uri zvečer v Lekarniški ulici 6, ki ga priredi Prosvetna zveza v Mariboru kot zaključek predavanj Prosvetnega kartela. Na sporedu, ki ga objavimo prihodnjč, je petje moškega zbora, koncertne točke, recitacij, a dramatični nastopi itd. Vstop k večeru bo prost, brez vsake vstopnine. Vabimo že danes vse številne obiskovalce letošnjih predavanj, zlasti pa še vse gospode predavatelje, da posetijo ta prosvetni večer.

Katoliško izobraževalno društvo v Lajtersbergu ima na velikonočni pondeljek običajni mesečni sestanek ob 4. uri popoldne v društvenih prostorih g. Dreisigerja. Zjutraj ob pol 9. uri je redna seja v pevski sobi frančiškanskega samostana.

»Ples metuljkov«. Olepševalno društvo za mesto Maribor in okolico priredi dne 10. maja t. l. v Götzovi dvorani ples metuljkov. Predpriprave za to veleznimivo prireditev so v polnem teku. Vabila v se kratkem razpošljejo.

Osrednje društvo privatnih nameščencev, krajevna skupina Maribor sklicuje v četrtek dne 24. t. m. ob pol 8. uri zvečer v hotelu »Kosovo« svoj redni letni občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1. Poročila: predsednika, tajnika in blagajnika. 2. Volitve. 3. Slučajnosti.

Pomočniški odbor naznanja, da se vrši v četrtek, dne 24. t. m. ob pol 7. uri zvečer v hotelu »Kosovo« izvanredni občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo. 2. Nadomestne volitve. 3. Slučajnosti. Trgovski nastavljenici se pozivljajo, da se tega zborovanja zanesljivo udeležijo.

Knjižnica za trgovske vajence. Trgovski gremij je v svoji zadnji seji storil zelo hvalevreden sklep, ustanoviti za trgovske vajence knjižnico, katero bo upravljal vodstvo trgovsko-nadaljevalne šole in se je v to svrhu dovolila iz gremijalnih sredstev primerna svota. Da se pa knjižnica kolikor mogoče izpopolni in bo v stanu v polnem obsegu doseči svoj važen kulturni namen, se gg. trgovci naprošajo, priskočiti knjižnici na pomoč z darovanjem prečitanih knjig, katere več ne potrebujejo. Knjige sprejema tajništvo trgovskega gremija in se bo vodil poseben tozadeven seznam.

Mariborske banke bodo na velikonočno soboto, dne 19. t. m., zaprte.

Novi tečaj za strojepisje, slovensko in nemško stenografijo začnejo na zasebnem učilišču Ant. Rud. Legat v Mariboru dne 2. junija in trajajo 4 mesece. — vpisovanja in pojasnila v trgovini s pisalnimi stroji Ant. Rud. Legat, Maribor, Slovenska ulica 7 telefon 100.

Industrijsko-obrtna razstava v Mariboru, združena s specialno razstavo vajenskih izdelkov (10. do 28. avgusta 1924). Vest o zopetni prireditvi »Industrijsko-obrtna razstava« v Mariboru je napravila razveseljivo razpoloženje med našimi obrtniki in industrijalci. Še boljši utis pa je ta vest napravila na druge sloje, kateri se razstave kot razstavljalci ne morejo udeležiti. To so trgovci, gostilničarji, kavarnarji itd. Sploh pa je vest dobrodošla vsakemu, kateremu je na tem, da se naše mesto razvija in napreduje; kajti le skozi različne prireditve se bo mesto spravilo iz splošnega mrtvila. Nobena razstava v Mariboru še ni vzbudila toliko zanimanja, kakor ravno letošnja in to kljub vsej denarni krizi ter z isto spojeno splošno gospodarsko stagnacijo. To pa radi tega, ker vlada veliko pomanjkanje dela vsled stagnacije v obrti in industriji. Ni torej napačno naziranje nekaterih obrtnikov in industrijalcev, kateri pravijo, da čim večja je kriza, tembolj so na mestu prireditve razstav. Iz dosedanjih prijav za letošnjo »Industrijsko-obrtno razstavo« v Mariboru (katerih število do sedaj presega 100) je razvidno, da je bila misel zdrava in pravilna, da se v Mariboru priredi zopet splošna razstava. Po strokah razdeljeno je sedaj prijavljenih razstavljalcev največ iz kovinarske, mizarke, čevlarske, tapetniške, krojaške, kemične in aprovizacijske obrti. Nadkriljeval pa bo vse do sedaj prirejene razstave oddelki našega obrtnega naraščaja. Za vajeniško razstavo je priglášeno do sedaj preko 180 vajencev vseh strok. Vsled tega se bo za oddelke »vajeniških izdelkov« izvolil poseben odbor, ki bo razstavo tudi tehnično izvršil. Na podlagi zanimanja in na podlagi dosedanjih prijav se računa, da se bo za razstavo »vajeniških izdelkov« priglášilo naj-

manj 300 vajencev. Da je od strani vajencev toliko zanimanja za razstavo, je povsem umljivo, če pomislimo, da je konzorcij razstave določil, da dobe vajenci-razstavljalci razmeroma precej visoke denarne nagrade, vrh tega pa še umetniško izdelane diplome. Prostor da konzorcij vajencem popolnoma brezplačno na razpolago ter opremi tudi stojnice na svoje stroške, tako da nima vajenec drugega za narediti, kakor dotični predmet, ki ga hoče razstaviti. Konzorciju, kateri obstoji poleg industrijalcev v pretežni večini iz obrtnikov, se gre v glavnem za tem, da vajence vzdrami, da jim da veselja do dela in razvoja, nikakor pa ne stremi za tem, da bi se pri tem morebiti sam okoristil. Zato se je konzorcij obrnil s prošnjo za tozadevne dobrovoljne prispevke tudi na razna podjetja, organizacije in druge merodajne faktorje ter je tudi prepričan, da bode vsak to prošnjo uvaževal in po možnosti tudi prispeval. Kakor je iz omenjenega razvidno, je uspeh letošnje mariborske razstave že v naprej zasiguran, posebno pa, ako bodo naši industrijalci in obrtniki dosledni, bo mariborska »Industrijsko-obrtna razstava« prava manifestacija našega domačega dela in pridnosti, ki nam mora prinesiti ugled in renomé tudi na zunaj!

Spomnite se pri posebnih prilikah Prostovoljne požarne brambe in nje rešilnega oddelka v Mariboru z darovi za novi rešilni avto.

KARO-čevlji MARIBOR, Koroška c. 19.

Dr. Vinko Šarabon:

Zgodovinske anekdote.

Samokresa.

Za časa druge koalicijske vojske (1799—1801) je prišel general Moreau — moro — v Pariz po nova navodila. Prvi konzul, Napoleon, je imel ravno sejo v državnem svetu, in rekli so Moreau-ju, naj malo počaka. Brž pa, ko je Napoleon slišal, da je Moreau prišel, je pustil sejo in je hitel h generalu. Dolgo časa sta se pogovarjala. Tedaj je vstopil v sobo minister notranjih zadev, Napoleonov brat Lucian, in je prinesel s seboj dva krasno izdelana samokresa, bogato okrašena z zlahatnimi kamni. V samokresa je bil dal vrezati Napoleona imena vseh bitk, ki jih je bil Moreau vojeval.

Z nasmehom, ki si je z njim pridobil vsakogar, je izročil samokresa generalu in mu rekel:

»Oprostite, da nista bolj okrašena, a imena Vaših zmag so vzela ves prostor.«

Enrico Caruso in psiček.

Eden najslavnejših pevcev modernega časa je bil Italijan Enrico Caruso (Karuzo). Umrl je 2. avgusta 1921. Njegov tenor je bil nekaj posebnega, in ga je vabil ves svet, naj pride pet. Za velikansko odškodnino seveda.

Bil je v velikem ameriškem mestu Philadelphia. Znan milijarder mu je ponudil bajno svoto, če pride pet k njemu na dom. Caruso je prišel, in peljali so ga v razkošno opremljeno dvorano. Kar gledal je, ko je videl tam samo milijarderja in majhnega psička, ne pa izbrane družbe, kakor jo je bil pričakoval. Milijarder mu je rekel, naj poje, in zapel je eno svojih najlepših pesmi. Takoj pa je začel pes besno lajati; gospodar je vstal, je dal umetniku roko in mu je rekel prav dobrodušno: »Hvala Vam tisočkratna! A sedaj lahko nehate in greste. Hotel sem samo vedeti, če bo moj pes tudi takrat tulil, kadar Vi pojete.«

Spoštuj mrtve!

Angleški igralec Passmore je bil tako debel, da ga je bila galerija zmeraj vesela. Neki večer je igral v vojaški igri, v kateri so ga nazadnje ubili. Težko delo so imeli vojaki in zelo so se trudili, da bi spravili debelega

mrliča z odra. Tedaj se zasliši glas z najvišje galerije: »Ti si pa res težek, ti debeluhar ti!«

In mrtvec se dvigne in govori z glasom, prihajajočim kakor iz groba: »Spoštuj mrtve!«

Komu pa?

Sigmund Lautenburg (roj. 1852) je bil gledališčni ravnatelj v Berlinu, nato na Dunaju. Bila je skušnja in neki igralec je slabo igral. Lautenburg mu jih je par povedal. Po skušnji krde igralec k njemu v pisarno in se pritoži. Beseda je dala besedo, začela sta vpiti, in slednjič je igralec priložil ravnatelju krepko zaušnico. Lautenburg vstane, položi roko na mizo in reče ves osupel: »Ali je bilo to meni namenjeno?«

Notranjost in zunanost.

Neka umetnica je bila zelo grda. Kritiki so seveda to prezrili in so hvalili njene dobre lastnosti, nevidljive seveda. Igralec Aleksander Girardi je zato dejal: »Dobro bi bilo, če bi se dala enkrat obrniti.«

Poredni Beckmann.

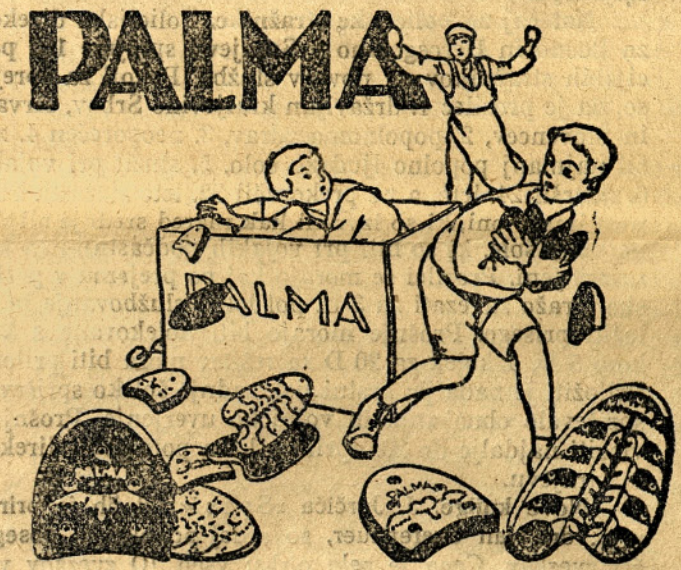
Znanemu igralcu Frideriku Beckmann (1803—1866) je potožil drug igralec, ki ga po njegovem mnenju niso znali prav ceniti: »Če pridem še enkrat na svet, pa ne bom nič več umetnik!«

Nakar mu je Beckmann odgovoril: »Zdi se mi, da ste prišli že drugič na svet.«

Torej: Ti nisi noben umetnik.

Neki pisatelj, prav nič nadarjen, je vsilil Beckmannu burko, ki jo je bil spisal. Prosil ga je, naj jo očni. Beckmann mu je pisal: »Če boste prvi dve dejanji skrčili in tretje dejanje črtali, potem četrtega ni treba več. To, kar ostane, naj Vam kakšen drug pisatelj pregleda, pa mora biti dober. Potem bo pa, upam, že šlo.«

No, ta je gledal!

kaučuk pete in kaučuk podplate

nosijo deca in odrasli, ker so ti trajni, ceni in se ugodno nosijo.

Potrji od žalosti naznanjamo vsem dragim sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naš preljubljeni oče, brat itd., gospod

Josip Peteln,

urar in trgovec

po dolgi, mučni bolezni dne 17. aprila t. l. ob 11. uri 15 predpoldne mirno zaspal.

Pogreb se vrši v soboto, 19. t. m. ob 3. uri popoldne iz mrtvašnice na mestnem pokopališču na Pobrežju.

Sv. maša zadušnica bode v torek, 21. aprila v stolni župni cerkvi.

V Mariboru, dne 17. aprila 1924.

Helena Peteln, soproga.

Matilda Peteln, sestra. Jožef Peteln, Erik Peteln, Helena Schiffer, r. Peteln, Olga Slášek, r. Peteln, otroci.

Dr. Viktor Schiffer, Viljem Slášek, zeta. Lidija Slášek, vnukinja.

Strojno mizarstvo

HOCHNEGER & WIHER

Koroška c. 53 MAR BOR Koroška c. 53

se priporoča za izdelovanje pohištva in stavb kakor vseh v to stroko spadajočih mizar-skih izdelkov. — Pohištvo za sobe in pi-sarne trajno v zalogi.

Edini izdelovatelji tiskalnic 'Patent Rudl'.

Postrežba točna! Cene zmerne!

Kupujem in prodajam: koruzo, ove, s fižol, zdrav in pre-brani jedilni krompir, bukova in gabrova drva za go-rivo, vse prvovrstno blago. Izvolite mi ponuditi, od-nosno od mene zahtevati ponudbe in cene. Kupujem samo iz prve roke, a prodajam po najsolidnejših ce-nah. Imam vedno nekaj vagonov na razpolago za točno opremo. Hinko Glocke, Zagreb, Petrova uhi-ca 7. Tel. 23-79.

Sprejme se za takojšnji vstop pridna, pošena kuharica, katera zna navadna jedila kuhati. Reflektira se samo na moči, katere imajo spričevala večletnih služb na enem mestu. Lud. Krautsdorfer, Loče pri Poljčanah.

Kočijaž, samski, vaje konj v vozu in pod sedlom, doslužen kavalerist, se išče za gosposko hišo. Plača 500 din. mesečno, obleka in vsa oskrba. Ponudbe pod: »Trezen kočijaž« na upravo lista. 247

Cvrstega poštenega fanta v starosti od 15 do 17 let, ki je navajen pri konjih, sprejme v stalno službo Franjo Gnilšek, trgovina z vinom v Mariboru, Razlagova ulica 25. 239

Kolje, cepano, žagano in okroglo prodaja F. Gnilšek, Maribor, Razlagova ulica 25. 249

Skoraj nova žganjarska priprava, kotel 65 lit., hladilnik iz 7 m črev na prodaj. Vpraša se na meroizkusnem uradu v Mariboru. 217 2-1

Posamezni pouk v knjigovodstvu, korespondenci in stenografiji daje: Kovač, Maribor, Krekova 6. 192 5-1

Lepo cepano in žagano kolje za vinograde ima po ceni na prodaj Strasschill in Felber, trgovina z lesom, Maribor, Pristan. 237 3-8

Strojepisni pouk daje: Hilda Kovač, Maribor, Krekova ulica 6. 193 5-1

Razglas. Ministrstvo trgovine in industrije je dovolilo občini trg Veržej obdrževati tri letne živinske in kramarske sejme in sicer se vršijo: 1. na dan 6. maja, 2. na dan 29. septembra (Mihaljev sejem), 3. na dan 30. novembra (Andražev sejem) vsako leto. Po dolgih letih se bodo od sedaj naprej živinski in kramarski sejmi zopet redno vršili, kakor svoječasno, in sicer se vrši prvi živinski in kramarski sejem dne 6. maja 1924. Živinski sejem bode na občinskih tleh, kramarski sejem pa na glavnem trgu v Veržeju. Živinski sejem je za govedo, konje, svinje, drobnico, na kramarski sejem pa se lahko pripelje blago vsake vrste, poljski pridelki, perutnina, lončarska roba itd. Vsi zainteresirani naj obiščejo sejem dne 6. maja. — Županstvo trga Veržej. Franc Seršen, župan. 248

Občni zbor Krekove posojilnice v Mariboru, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 4. maja 1924, ob 9. uri dopoldne v posojilniških prostorih, Vetrinjska ulica 16 I. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva. 2. Poročilo nadzorstva. 3. Odobritev računskega zaključka za leto 1923. 4. Volitev: a) načelstva, b) nadzorstva. 5. Slučajnosti. V slučaju nezadostne udeležbe zadržnikov velja člen 41 društvenih pravil 244

PRAZNIKI SO TU

in vsaka dobra gospodinja ima obilo dela s snaženjem in pranjem. Njen trud je izdatno olajšan, ako se poslužuje samo

MILA „GAZELA“

ki vsled svoje izborne kakovosti že pri mali uporabi naredi perilo snežnobelo, vrhu tega pa varuje njegovo trpežnost.

Za- za- pom-

ni si soseda, kar ti povem, ako rabiš

volneno blago

za ženske ali sukno za moške obleke, tiskanine (druk), cefir, belo, rujavo ali pisano platno ter sploh kaj manufakturne robe, pojdi kupit v veletrgovino

R. Stermecki v Celje, kjer mi vsi kupujemo in kjer je največja zaloga in najnižje cene. Trgovci engros cene. Ceniki zastoj.

Dražbeni oklic.

V torek, dne 22. aprila 1924 ob pol 4. uri popoldne vršila se bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 66 javna dražba 12 zlatnikov različnih držav, par zelo dragocenih zlatih uhanov z briljanti ter raznega drugega dragocenega nakita, zlatnine, srebrnine in drugih reči.

Z izklicevanjem se bode pričelo še le pol ure po gori navedenem času, med tem se predmeti lahko ogledajo.

Okrajno sodišče v Mariboru, odd. XI.,
dne 27. marca 1924.

Stara pesem

izkopana iz tritisočletnega groba egiptovskega kralja.

Opeko kdor dobro hoče dobiti,
ta v Račju jo mora zdaj naročiti.
Streho tpežno kdor hoče napraviti,
opeko iz Račja mora nabaviti.
Denar si prihrani, srečo privabi,
blago Opekame v Račju kdor rabi.
To pesmico danes vsak mora znati,
to šolarčku skrbna pravi že mati.

ZVONOLIVARNA
„ZVONOGLAS“
MARIBOR TELEFON ŠT. 74
HITRA POSTREŽBA,
PRVOVRSTNA IZVRŠITEV, NIZKE CENE.
RAČUN PRI:
ZADRUŽNI-GOSPODARSKI-BANKI
MARIBOR.

„ZVONOGLAS“

OKUSNO
IZDELANI
BRONASTI
ZVONOVI—
HARMONIČNO
AKORDIČNI
TRAJNI
GLASOVI

CUNJE

krojaške, suknjene in platnene odpadke, staro železje, kovano in vlitno, glaževino, kakor odpadke vsake vrste kupujem po najvišjih cenah

A. Arbeiter,

Maribor, Dravska ulica 15.

Zamenjam tudi staro železje, katero je za uporabo, s kovinskimi odpadki in vlitino.

Trgovina

Martin Šumer

≈ Konjice ≈

priporoča veliko izbiro raznega manufakturnega ter drugega blaga po jako ugodnih cenah ter je za došlo sezono vsakemu dana priložnost, da si pri nakupu oblačila dosti prihrani. 737 50-1

108-24

VOLTA

DOMAČA
ŽARNICA

TOVARNA
VOLTA P.D.
MARIBOR

Ugoden nakup!

Radi razpusta in likvidacije trdke

Verdnik & drugovi

družba z o. z.

Maribor, Aleksandrova cesta 51

se vrši od 16. do 25. aprila v prostorih gornje trdke razprodaja vsakovrstnega moškega perila, posebno delavskega in modnega perila ter manufakturnega blaga po lastni ceni v poljubni množini. 241

Obiskovalci zagrebškega sejma

posebno

stavbeniki, stavbeni podvzetniki, mizarji, ključavničarji, kolarji, tesarji, kovači, slikarji, trgovine in tvornice pohištva, posetite me v paviljonu (poslopju) D, mesto št. 348, kjer boste dobili za svojo stroko potrebno celotno orodje in njegove dele ter ga nabavili za reklamno, za velesejm znižano ceno.

VINKO ŽAKMAN

specijalno in največje trgovsko podjetje za vsakovrstne opreme, pohištvo in orodje.

KROMPIR

jedilni kupim. Ponudbe takoj na ZMESIČ, Selnica 252 ob Dravi.

V „Peklu“

v vinotoču za opekarno v Leitersbergu se toči izvrstna vinska kapljica od 26—36 K liter. Cenjene goste se naproša, da si preskrbijo vino za Veliko noč že te dni, da ne bo nepotrebnega čakanja in prevelikega navala ob praznikih. Andrej Janžekovič.

Dražba.

Dne 26. aprila 1924 ob 10. uri dopoldne se vrši pri okrajnem sodišču v Mariboru soba št. 27
dražba zemljišča

vl. št. 66 d. o. Spodnja Selnica in vl. št. 87 d. o. Slemen. Posestvo meri cirka 10 oralov, cenjeno je na 3,068.900 kron, najmanjši ponudek znaša 2,054.396 kron. Posestvo ima lepo enonadstropno hišo z mlinom in gospodarskim poslopjem tik ob Dravi, ima električno napeljavo ter vodno stalno moč za mlin. Hiša je sposobna za trgovino z lesom, za tovarno papirja ter sploh za vsako industrijo. Natančnejše podatke pri dr. Juvanu, odvetniku v Mariboru.

Brzjav.**Zvonolivarna „Zvonoglas“**
v Mariboru, Tomanova ulica

naznanja, da bode razstavila

od 10. do 25. aprila 1924

4 velike zvonove
pred zvonolivarno.

Vsi zainteresirani, posebno pa preč. duhovščina, se uljudno vabijo, da se te razstave udeležijo. Pri tej priliki se bodo lahko prepričali o čistih in harmoničnih glasovih naših izdelkov. — Naša livarna se nahaja blizu samostana čč. šolskih sester na poti proti Kamnici.

Zvonolivarna „Zvonoglas“.**IVAN KOVAČIČ**Koroška cesta 10 **MARIBOR** naspr. Cirilove tisk.

Velika zaloga stekla, porcelana, šipe za okna, ogledala, vsakovrstne posode, svetilke itd. Vse po najnižji ceni.
—: Točna in solidna postrežba! —:

Edina slov. tvrdka testrokev v Mariboru!
Poskusite in prepričajte se!

TISKARNA SV. CIRILA V MARIBORU

PRIPOROČA SLEDEČE MOLITVENIKE:

a) Za otroke:

Kvišku srca, 35, 36, 47 D.
Rajski glasovi, 58, 62 D.
Prijatelj otroški, 7.50, 8.50 D.

b) Za odrasle:

Bogomila, 22, 25 D.
Pobožni kristjan, 15 D.
Češčena Marija, 47, 52 D.
Nebesa naš Dom 68, 80, 90 D.
Venec pobožnih molitev, 40 D.
Venec pobožnih pesem, 15 D.
Sv. Pismo, Evangeliji in Dejanja apostolov 12 D.

Kvišku srca! Pesmarica (zl. obr.), 15 D.

Premišljevanja za celo leto I. in II. del, 32 D.

Družba vednega češčenja. Dva molitveni uri, 3 D.

Kratko navodilo za pobožnost M. B. Kraljice src, 6 D.

Vir življenja, 29, 41 D.

Bog med nami, 20 D.

Večno življenje (rdeča obreza) 24 D, (zlata obreza) 33 D.

Nebeška hrana I. in II. del, 29 in 41 D.

Priprava na smrt, 29 D.

Veletrgovina
špecerijske in kolonijal-
nega blaga ter deželnih
pridelkov

Miloš OsetMaribor, Glavni trg
(preje M. Ziegler.)

Telefon 173.

Špecerijsko in koloni-
jalno blago se prodaja
po najnižji dnevni ceni.
Zahtevajte cenik!

Denar naložite

najboljše

pri

najvarnejše

Spodnještajerski ljudski posojilnici r. z. z n. z.

v Mariboru, Stolna ulica št. 6,

ki obrestuje hranilne vloge po

8% in 10%

oziroma po dogovoru.

Somišljeniki, širite naše liste.**Prva žebljarska in železoobratna zadruga v Kropi in Kamni gorici.**

Pisma: Žebljarska zadruga, Kropa (Slovenija).

Telefon interurban: Podnart 2.

Brzjavke: Zadruga Kropa.

Žebli za normalne in czkotirne železnice, žebli za ladje, črni ali pocinkani, žebli za zgradbe, les i t. d., žebli za čevlje. Spojke za odre in prage, spojke za ladje in splave. Železne brane. Zobje za brane. Kljuke za podobe, zid. cevi, žlebe i t. d. Vijaki z maticami. Podložne pločice. Matice. Zakovice za tenderje, kotle, sode, mostove, pločeno, kolesa itd. Vijalni čepi. Verige.

Vsi v našo stroko spadajoč železni izdelki po vzorcih in rabah najceneje.

Ilustrovani ceniki na razpolago!

Zadružna gospodarska banka

Podružnica v Mariboru.

Izvršuje vse bančne posle najkvalitetneje. — Najvišje obrestovanje vlog na knjižice in v tekočem računu.
Izplača vsako vlogo na zahtevo takoj v gotovini.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije.